

III 88
P.D.T. 791
Anul III.

22 OCT. 2019

1879.

15 IUN. 1973

1878

ALBINA CARPATILOR

fôia beleturistică, științifică și literară
cu ilustrațiuni.

Redactor:
Iosif Popescu.

Editor:
Visarion Roman.

Apare în Sibiu

la 15 și ultima zi-cărei luni în fascicule de câte două câte.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:			Pentru România:		
Pe an	6	fiorini cr.	Pe an	16	Lei noi.
" 6 luni	3	" "	" 6 luni	8	" "
" 3 "	1	" 50	" 3 "	4	" "

O fasciculă costă 25 cruceri sêu 70 bani.

Abonamente se pot face ori-când, ér numerii apăruți dela începutul anului pân' atunci se trâmît noilor abonați.

Abonamentele se fac la editorul fôiei în Sibiu, la birourile postale și la librării.

Pe învilitorea fôiei se primesc ori-ce inserate,

linia cu litere garmond costă la prima publicare 7 cr., la cele următore 6 cr. v. a., și timbru de 30 cr. pentru fiă-care publicare.

Numărul 5.

SUMARIU.

Tecst: Ionea mamei, poveste, de I. Slavicî. — Dacii, studii populare, de Iosif Popescu. — Prorociile lui Jacques Cazotte, de I. G. Barițiu. — Memoriile unui stomach, (continuare). — Principele Donducoff-Corsacoff. — 28 Noemvre, poesiă, de Vasile Mihail-Lazar. — **Varietăți:** Statistică, Modă, Notițe economice, Gicitură, Bibliografiă.

Ilustrațiuni: Principele Donducoff-Corsacoff. — Caravană de peregrini în Egipt. — Momente de distracțiune.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 810-1921

ALBINA CARPATILOR.

Apare la 15. și ultima în-cărel lună, în fascicule de 2 cote. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 18 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr., s6d 70 banț. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți la oficiile postale și la toate librăriile.

Ionea Mamei.

Povest.

A fost, ce-a fost; decă n'ar fi fost, nici nu s'ar povesti.

A fost odată un om, și omul acesta avea un copil. Dintre șapte, pe care i-a fost dat Dumnezeu, acesta era al șeptelea, adică ursit la naștere, ca să fiă om norocos. I-a pus numele Ion, fiind-că se dice, că Ionii sunt toți nătărăii și toți omenii cu noroc.

Iubia omul meū pe Ionea, precum îți iubești lumina ochilor. Nici nu era chip să nu-l iubească, deore-ce era al șeptelea între șapte și cel mai măruntel, mai hărăbor și mai a prisnel între toți. Dar de tată, calea valea. El mai merge și mai vine; el mai stă și se mai duce; pentru el casa-i conac. Muma-i vëlva casei; ea te scaldă și hrănește; ea îți mătură prin casă. — Al mamei era Ionea, puilul mamei, drăguțul mamei, frumusețul și înțeleptul mamei.

Și apoi se dice, că nu e togmai bine a fi tôte într'o făptură, cōda căpētăi și copilul cărma casei. Ionea creșcea dintr'o țî în alta, cu cât mai mare, cu atât mai hartăgos, mai înderētnic și mai — adică — de capul lui.

Era dēu aci câte-odată, ba pentru-ca vorba întrégă să fiă țîsă, era chiar de multe ori nēcaz la casa omului din vina copilului. Ionea suferia pe fiă-care țî câte o vorbă aspră; ără după-ce s'a fost arētat, că vorbele nu prind, mai răbda și câte o pedepsă. Hei! dar tot al șeptelea era Ionea. Cine da suferia, ăr nu cine răbda. Când tata bătea pe Ionea, mama îl ștergea de lacrimi; ără când mama îl bătea, purta grijă, ca tata să nu-i prindă de veste. Rea povăță 'n tinerete. Când copilul sparge oia, ără muma-sa se pune să adune hărburile, atunci — vai și amar! — nu-ți mai pierde vorba.

Togmai așa a fost. Ionea se făcuse cel mai neascultător copil; ără nesupunerea pe cel nesupus îl pedepsește. Decă omul meū voia să mai dea învățături lui Ionea și îi dicea: „Ione, drăguțule, veđi, așa să faci, așa e bine, așa se prind boii la car, așa se pune cuiul la rōtă, așa se ține

sacul și altele, tot învățături folositoare, — Ionea purta mîntea pe la garduri și dicea „Ba io!“ — Și apoi tot din „ba eū“ în „ba eū“ el ajunse băiet mărșor, fără să fi prins măcar atăta învățatură, ca să șcie, că plugul are cōrne, mōra nu e piuă și vaca nu e boū. Cu atăta nu are s'o ducă departe.

Într'o țî omul meū se gătia să plece la tērg. Tōte erau gătite; numai un restēu nu era încă pus în jug.

— „Tată!“ țise Ionea, „mē duc și eū cu tine“.

— „Ba, tu rēmăi frumos acasă, ca nu cum-va să te pierđi prin tērg,“ — rēspunse tată-l sēu.

Mē duc . . . nu te iaū . . . mē duc . . . nu te iaū . . . Tōtă lumea șcie, cum sunt copii dirjii. Togmai când îi dicei că e ciută, el se face foc ca s'o prindă de cōrne. Țî-i lui Ionea să rēmăie, decă voești să-l apuce dorul de ducă.

N'avu dar încotro; omul meū puse pe Ionea în car și plecă cu el la tērg.

— „Auđi tu,“ îi țise el, „să stai frumos lângă mine!“ —

— „Da! stau, tată!“ rēspunse Ionea, supus acuma întâia óră, decând să ținea minte.

Și cât a ținut drumul până în marginea satului, Ionea sta bot în fundul carului.

La marginea satului, el își întise un picior . . . După cale de vr'o două pușcături, întinse și pe celălalt. . . Dup-aceea își rădică capul . . . începu să privescă împregiur . . . În sfērșit se rădică, se rēzimă pe lătura carului și rēmase privind la rōtă. Nu putea nici de cum să înțelégă, cum se învērte rōta așa fără nici o poruncă, cum o spiță dă fuga după celalalte . . . și tot fug fără să se mișce din loc, da! . . . fără să pōtă scăpa de subt nasul lui.

Întră în pădure. Ionea mamei rădică nasul și rēmăne cu gura căscată. Copacii, în drepta și stînga, au fost încărcat-o la fugă și fugiau . . . fugiau mănecând pământ unul după altul.

BIBLIOTECA
ACADEMIEI
ROMANE

Nu mai era lucru curat! . Ionea mamei nici una, nici alta, sări din car și se simți cu picioarele pe pământ.

Erăși rămase cu gura căscată. Acuma copacii s'au fost oprit și carul se mișca, se ducea înainte, tot mai departe. . .

— „Audi taică! stăi cu carul, să ved cum se învêrtesc rôtele!“ — strigă el într'un târziu.

Acum i se rădicară perii în vârful capului. Din dece părți se audi tot pe sine strigând, érá tatăl-séu mergea înainte fără să ia strigătele în samă. — „Tată!“ strigă el încă odată și încă odată se audi de dece părți strigând. — Ionea se speria și înțelegând, că nu-i mai bine decât acasă, începu să fugă.

Se vedea numai colbul în urma lui . . . Se ducea se ducea spre casă până ce nu apucă o cale greșită . . .

Apoi, veđi! nu e bine, de loc nu e bine, când cei mai nepățiți nu primesc povăta celor mai înțelepți. Rêu a plecat Ionea acasă, când nu șcie căile prin pădure.

A fugit multă vreme, apoi a scăđut-o mai încet, în sfêrșit a mers și tot a mers prin codru și din codru pe poiénă și éráși prin codru, și prin poiénă éráși, până-ce i s'a urit, i s'a făcut gróză și a început a i se amări viața.

— „Dóme! aibi îndurare de mine! că d'aici înainte tot supus am să fiu!“ — strigă el în sfêrșit . . și tare greú îi era sufletul, când i-a venit să grăescă astfel de cuvinte.

N'a mai mers apoi mult. Cale cam d'o fugă bună, togmaî în marginea pădurei, era un sat. Ionea mamei sări de bucuriă, când vedu satul, nici nu se opri până ce nu se vedu întrênsul. Începu apoi să colinde dela casă la casă. Și cu cât mai departe colinda, cu atât mai uimit se simția. Nu putea nici decum înțelege, cum de în sat găsește tóte casele, numai pe a lor nu. I s'a fost oprit mîntea în loc. Începu dar să-plângă.

— „Ce plângi, nepóte?“ îl întrebă un om, ce venia dela țarîm în năințea unui car cu patru boi.

Ionea mamei îi spuse ce-i și cum, érá pe om îl prinse milă de el.

— „Cum te chiamă pe tine?“ întrebă omul bun.

— „Ionea!“ răspuse băetul.

— „Dar' pe tatăl-téu cum îl chiamă?“

— „Tată, îl chiamă,“ răspuse Ionea.

— „Dar satului, din care ești tu, cum îi ție?“

— „Sat, îi ție!“

Adică n'a știut Ionea răspunde și pentru aceea omul bun nu șcia, ce să-i facă. L'a prins slughiță la boi, de óre-ce togmaî nu avea pe nimenea, care să-i mène boi, când el ținea córnela plugului.

Așa a ajuns Ionea slugă la un om bun dintr'un sat dela marginea codrului. Dar mult folos nu era de el, pentru-că Ionea n'a fost bun ascultător, pe când i se daú învêțăturile. Și multă ocară trebuia să sufere, când nu șcia să facă nimic precum se cuvine.

Într'o ție stăpânul lui Ionea se găteșce de têrg.

— „Audi tu Ione!“ țiece el, „să ungi carul, dar să-l ungi bine, cum se cade, că-cî avem să plecăm la têrg!“

Ionea țiece: „da“, ia păcură și începe a se scărpinga în cap. El nu șcia cum se unge carul. Nici odată n'a ascultat, când i s'a spus și nici odată n'a privit, când putea să vadă. Acu nu șcia unde să începă. În sfêrșit, din cele ce a vedut până acum, a fost câștigat învêțătura, că începutul carului este la jug, adică la proțap. El gândi

dară, că aici are să începă, decă voieșce să facă lucru bun și cum se cade.

Nu s'a gândit bine! Dar, în sfêrșit, după gândul séu, a făcut întogmaî. A uns jugul; a uns oiștea; a uns și loitrele carului. Aici a sfêrșit. Nu i-a mai rămas păcură. Se duse dar să mai cêră.

— „Bădică!“ — țiece el, după ce a intrat în casă, „să-mi mai dai păcură!“

— „Unde pécatele îți mai trebuie păcură?“ — grăi stăpânul séu supêrat, — „ți-am dat ca să poți unge carul în trei rënduri!“

Ionea spuse, că n'a fost destulă, decăt pentru jug, oiște și loitre.

Când stăpânul audi asemenea vorbe, el apucă pe Ionea de urechi și mi-ți-l duse afară și mi-ți-l purecă ome-neșce, ca ori cât ar trăi, să nu mai uite, că la car nu se ung decăt osiile și dricul.

Ionea mamei, — de! ce să facă!? — suferi și el, apoi rămase privind, ca să învețe cum se unge carul.

După ce carul fu uns, prinseră boii, stăpânul se așeză înainte, érá Ionea se puse nod în fundul carului înăbușindu-se câte-odată, bietul de el, de suspine.

— „Acum să taci!“ grăi stăpânul séu aspru. — „Să nu-ți mai aud glasul!“

Acesta fu cel din urmă cuvênt. Haiț — cea! — plecară. Ionea ședea în fundul carului tăcut, încât îi era frică să rêsufle. În urmă i s'a fost urit așa. Începu dar să privescă éráși la róta. Acum era însă mai înțelept. Nu se mai mira nici de róta, nici de copaci. Găsi însă un alt lucru, pe care nu-l înțelegea. De câte ori a vedut róta învêrtindu-se, nici odată nu-și aducea aminte să fi vedut și cuiul dela róta căđend. Acum se hurducă odată carul peste un bolovan și țic . . . toc . . . cuiul sări din osie și căđu la pământ . . . Era frumos lucru, dar nu-l putea înțelege. Ar fi dorit fórte să întrebe pe stăpânul séu; dar acesta i-a fost ție să tacă.

Peste câtă-va vreme începu leuca să scapete. Ionea acum par că înțelegea, pentru ce scapêta leuca. . . Îndată . . . tronc . . . căđu și leuca și rămase în urma carului.

Ionea tresări și voi să grăescă, dar vedu pe stăpânul séu și éráși își aduse aminte, că i s'a fost poruncit să tacă. El înțelese însă un lucru: că decă leuca a căđut de dragul cuiului, róta are să iasă de dragul leucei. Și nici n'a înțeles-o pe deplin până ce . . . stuf! — căđu și róta în colb și rămase și ea în urma carului.

Carul mai înaintă câtă-va vreme pe trei rôte . . . apoi hodoronc! . . . se resturnă, încât osia se frînse în două bucăți. Acum nu era bine!

— „Etă-ne!“ strigă Ionea speriat! „n'am ție că o pățim?“

Ei, bine! Să nu mai pierdem vorba! Nécazul omului cu osia frîntă în mijlocul drumului, . . . nici la Pașci nici la Crăciun! Apoi nu e glumă! . . . Omul meú luă pe Ionea și îl purecă încă odată, apoi îl trâmise în șcirea domnului, ca să nu-i mai facă necaz. . . N'a făcut bine, că-cî tocmăi el i-a fost poruncit să tacă. . . Dar nici Ionea mamei nu era în lipsă de pécăt: decă s'ar fi deprins a se supune la porunci, acuma șcia până unde merge porunca. Prea supus era, îndêrêtnic de supus. Nici așa nu e bine.

Omul făcu, cum făcu și-și ajută cu bine cu rêu; Ionea însă éráși rămase pe jos, așa, pe drum, nici încóce, nici încolo.

Ca vai și amar de el — nu șciu, ce să facă. Apucă

o cale, pe care nu o cunoșcea, crezând că va ajunge cu ea togmaî acasă. Și erăși a mers și a trecut codru și poiână, multă vreme a mers, și tot s'a dus până ce abia îl mai purtau picioarele.

Astă-dată găsi un sat într'o poiână frumoasă, eră lângă sat întelni un om, care pășcea o turmă de oi.

— „Bună ziua, bădică!”

— „Să creșci mare, nepôte!”

Din vorbă în vorbă . . . mai una, mai alta . . . scurt și bine, Ionea spuse omului dela început până în sfârșit, cum a fost și câte a pățit, eră omul se bucură de el, fiind-că togmaî avea trebuință de un ciobănel, care să-î mai porțe turmulița de oi la ierbă, s'o ducă la apă și să grijescă de ea, ca să nu se amestece cu alte turme, de ôre-ce minunat fel de oi erau și nici decum n'ar fi voit, ca să se strice soiul. Așa oi se dice că nu mai erau decât la un împêrat vestit, dela care omul nostru a fost căpêtat un miel de prăsilă. Erau adică oi . . . putem ști cum au fost, când erau din sêmênță împêrătescă.

Destul că și Ionea s'a bucurat, fiind-că se vedea erăși la noroc bun. Făcură dar înțelegere și Ionea mamei rămase ciobănel.

— „Apoi să pașci oile cât e ziua de lungă, să le adăpi în vale, eră când vești că se întunecă, să le mênă la stînă. Decă vei vedea, că e frig, tu fă foc la gura stînei și te încăldește; eră pentru ca oilor să nu le fiă frig, tu le bagă și pe ele în stînă.”

Așa grăi omul; eră Ionea dise, că întogmaî are să facă.

Cât a fost ziua de lungă, Ionea umblă în urma oilor; când i se făcu sete, se duse cu ele la adăpare, eră când începu a se întuneca le mênă la stînă.

Minunat lucru mai era stîna asta. Ionea n'a mai fost vêdut stînă. Era giur împregiur îngrădit cu nuiete; gardul era acoperit cu o strêșină de trestie, pentru că să nu-l strice plôea, eră la un loc a fost rămas o gaură, asupra căreia sta pe niște stîlpî un acoperiș de trestie.

— „Asta o să fiă gura stînei!” — grăi Ionea îmbucurat de înțelegciunea sa.

Simțind dară, că e frig, se puse și făcu foc togmaî în gaură, subt acoperemêntul de trestie. Era bun lucru focul și Ionea se încălzia. Își aduse apoi aminte, că stăpânul sêu i-a fost poruncit, ca, pentru ca nici oilor să nu le fiă frig, să le bage și pe ele în stînă. Nu înțelegea, cum să le fiă lor mai cald în stînă decât afară; făcu însê, precum i s'a fost dis. Apucă dară berbecul cel mai frumos, care purta talanga cea mare și îl viri prin gaură în stînă. Dar lucru pocit! în gaură ardea focul: berbecule se prjoli, încât nu mai rămase lână pe el.

— „Aha! acum înțeleg!” — strigă Ionea îmbucurat și mai mult decât odinioară. — „Adică oile trec prin foc, pentru ca să nu le fiă frig.”

Și simțindu-se a face bine, el viri una după alta toate oile în stînă.

Odată vêdu, că s'a aprins gardul și strêșina și acoperișul dela gura stînei, s'au aprins și ardeau, încât era minune mare. Ionea mamei rămase uimit. Așa lucru n'a mai vêdut și fôrte bine îi părea, că a putut-o nimeri la poruncă, fiind-că înțelegea prea bine, că oilor n'are să le fiă frig în mijlocul focului. Privia dar mulțămît la trêba, ce a făcut. Ar fi dorit numai să vie stăpânul sêu, pentru că să-î potă dice: „Vești, că mē pricep și eu la păstorit!”

Togmaî așa a și fost. Stăpânul sêu ședea acasă la masă și mânca niște pâne cu cêpă, fiind-că era togmaî di de post. Odată priveșce afară și vede foc mare în sus pe deal. Priveșce mai înadins și vede că este în prēja stînei sale. Nu-î mirosa a bine. Ese afară cu bucata în gură . . . plécă . . . merge . . . dă mai iute . . . începe să fugă . . . în sus pe deal . . . tot mai sus . . . în sfârșit soseșce la stînă fără rêsufiere.

Hai! hai! . . . să vești acum lucru! . . . Stîna dată prjoli, oi din viță împêrătescă fripte și còpte una ca și cealaltă, încât par' că sunt pepeni còpți . . . Apoi e mult, prea mult e . . . Rêu a făcut Ionea și să mulțămescă lui Dumnezeu c'a putut scăpa c'o bătaia bună.

Așa e dêu aci! . . . Omul meș cel bun, nêcâjit și amărît și mănios precum era apucă pe păstorul iscusit și țî-l bātu — bātu, încât pôte îl și ucidea, decă Ionea nu avea norocul să scape din mâinile lui.

Eră după ce a scăpat Ionea, și-a luat picioarele în cârcă și mi țî-a tulit-o la sănêtosa, încât nici n'a privit înapoi, până ce nu s'a vêdut în codru.

Ei! apoi ce să-î faci!? . . . Așa o păteșce omul fără de capêt. Decă s'ar fi purtat bine, acum ar sta acasă și ar mânca colac cu lapte.

A mers Ionea și a umblat mult prin codru — și în dreapta și în stînga, și înainte și înapoi, și cruciș și curmeziș . . . tot a umblat, bietul de el, ca să dea de vr'o cale, care-l va duce acasă . . . Flămând era și îi era sete, încât sorbea roua de pe frunze și mânca gogoși și ghinda ce gâșia pe pământ. . . . Apoi era obosit și amărît și îngrozit . . . și vai și amar de omul, care a pierdut calea prin codru . . . Da! încât îți vine să plângi, când te gândești la el . . . Dar de cale tot n'a putut da.

Așa s'a făcut nôpte și nôptea l'a prins în codrul fioros. I se rădicau perii în vârful capului și se îngrozia de-î furnica prin vine, când aușia lupii și urșii și fel de fel de fiere sălbatice urlând și mușinând în apropierea lui. Acum nu mai era chip să scape.

Îndată vêdu un copac gros și în copac o gaură destul de mare pentru ca să încapă prin ea. Merse la copac și vêdu că e scorburos. Acum era bine. Se ascunse aici, ca nu cùm-va să-î dea fierele de urmă și să-l mănânce.

Și fôrte bine îi părea, când se vêdu pus bine în ast chip, încât nici nu mai era mahnit . . . Era însê cam flămând. Dar când scapă omul dela primejdii mari, nu mai gândeșce la nevoile mici.

A adormit Ionea de obosit ce era și togmaî se visa, că este acasă și mănâncă niște păsat cu lapte dulce, când odată . . . puff! . . . dur! . . . tronc! . . . aude o împușcătură și se trezeșce speriat.

Ce era? . . . Căți-va pași dela el s'au fost adunat vr'o doui-spre-șcece tâlhari de cei mari, adică tâlhari de codru și grôznici cu căpitanul lor, au fost făcut foc, frigeau un bou și togmaî desfunderseră o bute cu vin bun . . . erau adică să facă ospete.

Când vêdu Ionea mamei bou în frigare, începu să i se facă poftă de mâncare. Era, Dòmne, flămând, încât îi venia să se facă cariș și să încêpă a rôde în copac. Ludul de el, nepățit, precum era, nu șcia ce grozav fel de ômenî sunt tâlharii; eși dară din scorbură și se duse la ei.

Nu făcea bine! Cu tâlharii nu e de glumit!

Ionea spuse, c'ar mânca și el ceva.

Tâlharii se inholbară cu toții la el, apoi scóseră cuțitele și săbiile și începură a le ascuți. ca până ce dăci una . . două să-l taie bucăți și să-l ucigă. . Așa sunt tâlharii. Mult nu se sfātuiesc.

— „Stați măi!” grăi unul dintre dênșii. — „D'apoi dăcă băietul ăsta ne pôte fi de folos!”

— „Ce folos?” — întrebă altul.

— „Pôte este al șéptelea la părinti și atunci ne gâseșce iérba fierelor,” — dăse tot cel de măi nainte.

— „Așa-î! așa-î!” — strigară toți.

Întrebară dar pe Ionea și Ionea le spusé, érá eî afară din sémén se bucurară, când înțeleséră, că Ionea într'adevăr e al șéptelea între șépte.

Era anume, că tâlharii aú fost prins de veste, că împératul a căpétat o grozăvie de baní tot în aur dela un neguțator, care i-a fost dator de multă vreme, și ar fi dorit fórte ómenii réi să fure acéstă comóră. Împératul a fost pus'o însé într'o visterie cu șépte uși ferecate, fiind pe fiă-care ușă câte șépte lăcate împérâteșci făcute cu multă iscusință, pentru ca nime să nu pótă intra. Era adică trébă împératéscă și chibzuită cu multă socotelă! S'aú dus tâlharii dar la o vrăjitóre, ca să le dee invétatură și farmec puternic, pentru a putea trece peste lăcatele împérâteșci și prin ușile ferecate. Și vrăjitóreá le-a fost spus, că acele lăcate numai cu iérba fierelor se pot deschide, o iérbă, pe care numai al șéptelea între șépte, fiind încă copil nevinovat, o pôte găsi strălucind pe câmpul întins în zorile de đí printre celelalte iérburi. Cine are iérba asta, își taie degetul și o pune în tăietură lăsându-o până la tãmaduire, ca să rămăie în deget. Apoi ori pe ce fier ar pune acel deget, fierul, fiă lăcată, fiă zăvor, lanț și ori-ce tãrie, se supune și se desface.

Pentru tâlharí asemenea iérbă nu é numai iac'asa . . ceva ca să fiă. E lucru togmai mare și de mare pret. Eî ospétarã dar pe Ionea și îi făcură pat móle, ca să pótă dormi bine. Îi spuséră însé, că il vor ucide, dăcă nu le va găsi iérba fierelor. Bietul de Ionea tótã nóptea se visă căutând firul de iérbă.

În crepetul zorilor tâlharii treziră pe Ionea și il trãmiseră la căutat de fir de iérbă.

Ionea se puse în patru picóre și cum privi în delungul poiencé peste firele de ierburí, îndată véđu pe una strălucind. Asta era, care era. Togmai iérba fierelor.

Era între tâlharí unul orb de un ochiú. Acesta a fost închis în temnițele împérâteșci și a fugit cu fiere cu tot. Lanțul l'a fost pilit în urmă, dar cătușele erau de un fier anume împératesc, pe care foc nu-l topeșce și pilă nu il sgãrie. Ionea puse firul pe cătușă și . . ține! . . cătușă căđu deschisă la pãmént.

— „Aha! noroc să ai nepóte, că mē scãpași de o greutate!” grăi tâlharul și era fórte îmbucurat, când îi vení să grãiască asemenea cuvinte.

Când însé căpitanul luă firul de iérbă dela Ionea,

pentru ca să deschidă și cealaltă cătușă, înzadar se trudi, că-cí firul nu i se măi supunea.

Vrăjitóreá nu le-a spus, că firul numai acelaia se supune, căruia ursitele i-aú făcut parte să-l găsécă.

Și aú véđut tâlharii, că nu e folos de iérba fierelor, și după ce aú véđut, grozav s'aú mániat, érá după ce s'aú mániat, aú rădicat cuțitele și săbiile ascuțite, ca să ucigă pe Ionea.

— „Stați!” strigă chiorul. — „Ați đis, că nu-l ucidem, dăcă ne va găsi iérba. A găsit-o! Ca ómení de vorbã, să nu il ucidem!”

Nici nu l'aú ucis, de óre-ce tâlharii sunt ómení de vorbã: bine, réu, precum aú đis, eî fac. Fiind însé, că se temeău că Ionea îi va spune ómenilor, aú găsit altă cale, pentru a scãpa de el.

Ce și cum aú făcut? — Aú luat pe Ionea și l'aú pus în butoiul desfundat, apoi aú infundat butoiul, aú bătut cercurile de fier pe el și s'aú dus. — Réu, fórte réu a fost să facă astfel!

Așa a ajuns Ionea dela bine la réu și dela réu la tot măi réu, până ce-l vedem infundat într'un butoiú de vin. . Ce să măi fiă de el!? . Eî, bine! . Infundat într'un butoiú . . aici se sférșeșce. . Ionea începu să plângă, să se vaete și tot să strige până ce il auđiră lupii fiamândi și grãbiră cređend că il vor putea mânca. . Hei! Dar să se lingă pe bot! Ionea era ascuns în butoiú. Îndată ce simți, că lupii sunt aprópe, el puse ochiul la gaura butoiului și privi afară, apoi rămase tăcut.

Lupii aú fost dat de rămășițele boulii și se băteau hălăoși asupra ciolanelor. Unul dintre eî, care era măi mare și măi mánios, apucă un ciolan și se puse cu el togmai lângă butoiul, în care era Ionea . . Ionea nici nu cuteză să resufte.

Îndată vede, că códa flocósă a lupului întră pe gaură în butoiú. Ionea se sparie.

Códa întră măi adânc. . Ionea se îngrozeșce.

În sférșit lupul se hãrgeșce odată, dá îndérét, códa întră de tot, încât atinge nasul lui Ionea . .

Acum nu e bine!

Ionea trësare înspãmântat, în spaima sa apucă cu améndoué mánile códa Lupului și ține de ea cu tótã puterea . . lupul se sparie și el și o încaeră la fugă trãgênd butoiul după sine . . Și-apoi să veđi lucru minunat! . Hodoronc . . tronc . . dá de copaci . . dá pe deal, dá la vale . . Lupul fuge . . butoiul după el . . Ionea ține de códă și merg încât e minune să-i veđi . . Odată hodoronc . . tronc . . butoiul se isbeșce de un pãrete și se sfarmă dógă . . dógă . . lupul fuge măi departe, érá Ionea se trezeșce acasă țind cu améndoué mánile de códa lupului, care s'a fost rupt din rădăcină.

Așa a pãit-o Ionea mamei.

Cine-o șcie măi departe, măi departe s'o spuie.

I. Slavici.

Dacii ¹⁾.

Studii populare de Iosif Popescu.

I.

Un fenomen important în istoria gintelor primitive este tendința lor de a emigra. Ele își părăsesc locuințele

asiatice și se îndreptăză în rătăcirile lor în cătrău le mênă dorul séu întemplantarea. Cu tóte acestea se observă óre-care lege în direcțiunea acestor emigrări.

¹⁾ Veđi Strabo, Pliniú, Dio Cassius, Tabula Peutingeriana, Gebhardi, Alfonso Giacono, Bergmann etc.

Astfel poporale primitive din seminția lui Sem au urmat în genere o direcțiune din Nord spre Sud, seú vice-versa. Cele din seminția lui Iafet din contră s'au îndreptat în emigrările lor mai întâiu din Vest spre Ost, și în urmă din Orient spre Occident.

La poporale iafetice cauza acestei direcțiuni trebuie căutată în religiunea lor, în care sórele era adorat ca zeul fecundității, al bogăției și al fericirei. Spre răsărit dară, de unde își trămitea zeul primele sale rađe bine-făcătoare, trebuia să fiă locașul fericirei, și într'acolo își îndreptău semințiile pașii lor rătăcitorii. Mai târziu, după ce începură acestea a se ocupa cu agricultura, séra, sfârșitul lucrului și începutul repausului, deveni pentru ele timpul cel mai dorit al zilei. Paradisul pământesc se transportă dară spre apus, ér poporale începură a se îndrepta spre direcțiunea acésta.

Rasa iafetică locuia cu 25 de seculi înainte de era creștină pe platourile Asiei occidentale, mărginite în Nord de lacul Aral și Gihun, în vest de Eufrat și Tigru, în Sud de golful persic și marea Indiilor, ér în Ost de Sindus și Belur-tagh.

Din acésta rasă s'au despărțit în decursul timpurilor mai multe ramuri, care s'au transformat cu încetul; numai Sciții au rămas pe lângă tulpină, ca adeverații ei reprezentanți.

Sciții formaú la început mai multe triburi seú națiuni, dintre care unele rămaseră în légănul lor necunoscute de istoriă, ér altele emigrară și câștigară óre-care importanță istorică.

Între Sciții orientali, cariú au emigrat, se aflău și poporale numite Davi, Massa-geții¹⁾ și Varkii.

Davii își căpétaseră întâiu numele de Tavi dela zeul Tavus (strălucitor, sórele), și se consideraú ca des-

cendenții acestuia. Mai târziu numele de Tavi se prefăcu în Davi, pe care Grecii l'au transformat în Davi seú Daae, ér Latiniú în Davi seú Dahae.

Davii, unul dintre poporale scitice principale, páură mai întâiu în istoriă stabiliți într'o țéră, care pórtă astăzi numele de Daghestan (țéra munților). În secolul al 6-lea înainte de era nóstră îi aflăm supt dominațiunea Persilor. În epoca acésta unele triburi dave emigrară pentru a se stabili în vecinătatea Armeniei, în câmpurile amazonice, unde găsi Xenofon pe Tahí.

O altă parte a poporului dav se stabili în Samaria.

În fine o a treia parte se aseză pe lângă Maeotide. De aci își trăgeau Grecii sclaviú lor și pedagogii copiilor lor, numiți Daos în limba elină, ér latinește Davus. Fără indoelă de aci emigrară mai cu samă triburi dave unul după altul și așezându-se pela Nord-vestul Traciei, náscură poporul dak (davike-ținător de Dav).

Unii Davi însé din familia Varkilor trecuseră încă prin secolul al 7-lea peste Tyras (Dnistru) împreună cu frații lor de aceeași limbă, Geții din familia Massageților, cariú fuseseră stabiliți la Nordul mării caspice înainte de secolul al 7-lea. Aceste poporale a-junseră, după mai multe conace, în

țéra locuită de Tracii rudiți cu Geții prin limbă, religiune și moravuri, și trăiră cu ei în bună înțelegere.

De aci încolo istoria celor trei poporale se cam confundă. Istoricii vechi numesc pe Daci câte-odată Geți seú Traci. Nu vom urma dară istoria Dacilor în acésta periódă, în care nu aflăm nici un fir conducător.

Se pare însé, că în secolul al 4-lea a. C. unii Daci au trecut Istru și s'au îndreptat spre Nord, unde deveniră vecini cu Sciții scołți, cariú locuiaú pe lângă marea négră și deveniră cunoscuți prin expedițiunea lui Dariú în contra lor.

Cam pela 335 a. C. Alecsandru cel mare alungă și

Principele Donducoff-Corsacoff.

¹⁾ Geta-înțeleptul, numele zeului, din care purcedea acest popor, ér massa-mare, póte pentru că se credea a fi ramul cel mai mare al Geților.

pe unii Geți peste Dunăre, unde fură primiți cu plăcere de consăngenii lor Daci.

Istoria acestor nămurî capătă óre-care siguranță supt regele Boerebiste, care domni pe timpul lui Iuliú Cesare. Boerebiste, după unii Get, după alții Dac, împreună aceste două semintii rudite, precum și altele vecine, și formă un stat puternic, numit de Greci get, ér de Romani dac. Acestui rege energetic și profetului său Decenaeus le succese să regenereze poporul moleșit și slăbit prin corupțiune, și să-l aducă în stare de a putea pune 200,000 de ómeni pe picior de rebel. Poporul unit deveni acum destul de sumeț pentru a face incursiuni în Tracia, Macedonia și până în Iliria. El fu în stare să reziste armelor résbunătóre ale lui Iuliú Cesare și ale lui August. În curénd însé se născură certe între Geți și Daci, Boerebiste fu ucis, ér imperiul lui împărțit între următorii săi.

În această periódă apar regii Geților Oroles, Syrace și Cotiso, cari pe rénd ajunseră în luptă cu Romani. Cei doi dintăiu avură de a face cu Marcus Licinius Crassus, trâmisi de August. ér cel din urmă cu Lucius Piso și cu Tiberiú, cari puseră capét domniei lui și respinseră tóte fracțiunile de popóră peste Istru (Dunărea de jos). De aci încolo numele Geților dispare cu totul din istoriă.

Din contră numele dacic începe a străluci de o lucrîre, care mai eclipséză lumina armelor romane. Acest popor pare, că acum se deștéptă din letargiă, își scutură chîca, și trecénd Dunărea face incursiuni în provincia romană Mesia. Pe timpul lui Domițian, când domnia peste Daci celebrul Decebal, ajunse puterea acestui popor la culme. Pe atunci imperiul lui Decebal se întindea în Vest până la Tisa, dincolo de care locuiau Iazigii, în Nord până la Carpați, în Ost până la Prut, în Sud până la Dunăre.

Decebal, care fusese profetul predecesorului său Duras, a fost ales de rege pentru însușirile lui éminente de general și ostaș și pentru deosebitul lui tact politic. Lui îi succese să facă numele Dacilor neperitor pentru Romani și pentru posteritate.

Într'una din incursiunile sale în Mesia, marele căpitan al Dacilor dede peste armata romană, pe care o comanda Appiú Sabin, guvernatorul provinciei. Romani fură bătúți, ér comandantul lor căđu în luptă. Domițian, întăritat prin această pierdere, se decise să mérégă însuși în contra inamicilor, ca să-și arate éminentele sale calități de general. Dar ajungénd în Mesia, se gândi altfel și rémase într'o cetate a acestei provincii, ér purtarea resbelului o încredință prefectului său Corneliú Tescu. Acesta intră în Dacia, fu bătut, pierdu mai multe stindarde și în urmă chiar viața. În timpul acesta Domițian își petrecea în Mesia, pe când Cuađii și Marcomani încă se rădicară cu armele în contra lui. Auđind de tóte aceste nenorociri, împératul roman încredință comanda în contra Dacilor lui Iulian, ér el singur merse în contra nouilor inimiți. Iulian intră în Dacia, bătú la Tapae armata lui Decebal, al căruia subcomandant Vezinas scăpă numai prin înșelăciune. Regele Dacilor însuși trebui să se retragă înaintea armelor romane până la capitala sa. Aci se opri mersul victorios al Romanilor. Pe când Iulian culegea lauri în Dacia, Domițian era bătut de Cuađii și Marcomani, și ne mai puténd aștepta momentul de a se întórce cu triumf în Roma, oferí Dacilor strîmtorați o pace rușinosă, pe care Decebal o primi cu bucuriă. Resultatul acestui resbel (86—90 d. C.)

a fost, că Domițian s'a obligat a plăti Dacilor o sumă de bani, și a le da un număr însemnat de artiști; ér împératul Romanilor se cređu destul de învingétor pentru a intra cu triumf în Roma.

În urma acestora Daci deveniră cu mult mai cutezătorii și făcură incursiuni și mai dese în provinciile romane. Domițian își petrecea „prinđénd mușce“, fără a se mai gândi să ștérgă pata de pe armele romane. Din norocire pentru statul roman, această stare a lucrurilor nu ținu mult. Domițian muri la anul 96 d. C., și, după o scurtă domnie de un an a bétrănului Nerva, ocupă tronul energeticul Trajan, sub care statul roman trăi timpul de aur. Fiind-că acest monarch este străplăntătorul nostru în Dacia, ne vom ocupa mai pe larg cu faptele lui în regiunile nóstre.

Auđind Decebal de suirea pe tron a lui Trajan, ale căruia fapte ca consul în Germania precum și feluritele lui talente îi erau cunoscute, își schimbă tactica. El promise împératului că-î va fi aliat și amic, dar tótuși pretinse tributul lui Domițian, ca un dar. Trajan rémase surd la tóte îmbiările regelui Dacilor, și-î declară un resbel ésterminător.

În primăvara anului 101 d. C., după ce preoții jertfiră deilor, întreprinse Trajan, pe atunci în véréstă de 47 de ani, prima expedițiune în contra lui Decebal. Trajan duse cu sine din Roma o legiune, șee cohorte pretoriane, o călărime alésă de Batavi și Numidi sub conducerea lui Lusiú Africanul, și o trupă de Germani și Șciți. Trei alte legiuni se într'uniră cu trupele lui Trajan pe marginea rîului Savus (Sava) în cetatea Segestica. Astfel se află aci următóarele patru legiuni: Legio XIII gemina, care venia din Pannonia; Legio V macedonica, adusă din Germania; Legio VII claudiana din Mesia superióră, și Legio II adjutrix. Numérul total al armatei era de 60,000 ómeni. După ce se isprăviră náile trebuincióse și se construiră pe améndouí țărmii Savei o mulțime de castele și magazine, o parte din armată se imbarcă, ér cealaltă apucă pe drumul militar, ce conducea dela Segestica la cetatea Taurunum, situată la îmbucătura Savei în Dunăre, și mai departe la Singidunum.

De aci armata romană luă o direcțiune ostică dealungul țărmului drept al Dunărei, trecu peste rîul Margus (Morava), apoi peste rîul Mlava, și ajunse la cetatea Viminacium (Kostolacz). În orașul acesta se împărți armata în două părți. Partea cea mai mare, condusă de Trajan, apucă spre Nord urmând cotitura Dunărei și în locul, unde se află astăđi Uj-Palanka, construi un pod de luntre peste rîu și trecu în țera inamicului.

Cealaltă parte a armatei își continuă drumul spre Ost după cursul Dunărei, și trecu pe un al douilea pod făcut în locul numit Taliata pe tabula Peutengeriana, ér unde astăđi se află satul Columbinje.

Trecénd Dunărea, Trajan urmă drumul, care conducea pe la Arcidava, Centum Putea, Berzovia, Azizis, Caput Bubali, până la Tibiscum. Astăđi ar fi prin Bănat drumul dela Uj-Palanka pela Versecz, Zidojin, Ezeris, Kavaran, până la împreunarea rîului Bistra cu Timișul. Ér celălalt despărțămént constătător din o legiune și din călărime sub comanda lui Lusiú Quietu, apucă pe țărmul ostic al rîului Cerna, dela

orașul Tsierna (Orșova) peste stațiunile ad Mediam, Praetorium, ad Pannonios, Zevgma seu Gagana, Mascliaris, până la Tibiscum. Astăzi ar fi drumul dela Orșova, pela Mehădia, Plugova, Teregova, Slatina, Cavarana.

Pe amândouă drumurile acestea înființară Romani un șir de castele și întărituri. În tot mersul lor nu le vine înainte nici o armată inamică. Când era Trajan aproape de cetatea Tapae, care se pare a fi fost Tibiscum, i se aduse un burete mare. Pe acesta era scris, că Burri și alți aliați îl admonéză să facă pace cu Decebal și să se întorcă îndărăpt. Împăratul nu luă în samă acestea, ci se decise a ataca pe inamic. Columna lui Trajan descrie câmpul de luptă în modul următor. Armatele sunt așezate pe șes, dar nu departe se ved spre Ost un șir de munți Carpați. Mai multe poduri de lemn sunt așezate peste un râu, câte peste Timiș, pe care trece călărima și pedestrima cea grea. Dacii sunt puși în rând de bătae, parte pe țărmul stîng al râului, ca să oprască trecerea Romanilor, parte pe țărmul drept, ca să acopere cetatea, ce se vede nu departe de râu și care de bună samă e Tibiscum. Înainte de a se începe bătălia, preoți romani încununați cu laur, îmbrăcați cu o cămașă albă de in și încinși la mijloc, aduc jertfele îndatinate; semnele oștei sunt împlântate în pământ, ér trîmbițași suflă în bucline lungi și ôble. Apoi împăratul ține consiliu de rebel cu tribunii militari. El șede pe un scaun de os de elefant, acoperit cu mătasa roșie cu ciucuri, dar fără dos și fără brațe. Scaunul este așezat pe un sugest seu rădicătură din petra cioplită. Pe același sugest și pe un scaun asemenea cu al împăratului șede Luciu, prefectul legiunilor, soț și primul general al lui Trajan. După consiliu Trajan vorbește către soldați ca să-i animeze la luptă. Atacurile încep, Romanii resping pe inamic de pe țărmul stîng, și trec râul. Acum se începe o luptă fierbinte pe țărmul drept. Dacii, cari și concentraseră aci toate puterile, se bat cu mare bravură și inimoșia, dar togma în momentul decisiv ajunge călărima lui Lusiū de pe drumul din Sud, și decide lupta în favoarea Romanilor. Dacii o tulesc la fugă către cetate lăsând castelele în mâinile învingătorului. Această victorie a costat mult sânge roman. Trajan, părintele soldaților, își spintecă vestimentul, pentru ca să lege ranele bravilor săi.

Armata lui Decebal se retrage în Tibiscum, și de aci, unde nu se crede sigură, în pădurile vecine. Locuitorii din Tibiscum trîmit lui Trajan soli, ca să-l rîge să le cruce cetatea; însă cererea lor fiind respinsă, ei se așeză înaintea zidurilor, ca să se lupte pe vieța seu mîrte. Acești bravi cetățeni sunt bătuți și fug cu femeii, copii și ce au mai bun cătră armata lui Decebal, lăsând cetatea pradă Romanilor. Regele Dacilor voind să profite de momentul, când oștile romane se odihnesc în cetate, se întorce încă odată în contra lor cu armata readunată. Sôrtea

amelor îi este și de astădată contrară, că-cî el este bătut, și alungat în păduri. Desperând de a mai face ceva cu armele, Decebal trîmite lui Trajan o solie, ca să-l rîge de pace. Solia trîmisă de regele Dacilor era compusă din ômeni de rînd, cu plete lungi, ceea-ce se consideră ca un semn de despreț pentru Trajan. Acesta o primește pe sugest, și în semn de rebel îi arată o lance de aruncat (pil).

Plecând din Tibiscum, armata romană iea drumul spre Ost, pe țărmul Bistrei în sus, până la pôlele munților. De aci strêbate, fiind de multe ori în pericol de a fi atacată, până la Pôrta de fer, care formeză intrarea în Transilvania. Înaintea acestei strîmtoari se afla Decebal cu armata sa, voind să opună Romanilor încă o stavilă de a intra în inima imperiului seu. Dar și această bătălia a fost nenorocôsă pentru Daci, cari o luară la fugă către capitală ducend cu sine locuitorii din pregiur cu femeii, copii și ce aveaū mai bun. Aci soldații esclamară pe Trajan de Imperatore pentru a treia ôră.

Astfel Trajan înainte neîmpiedecat până la capitala Daciei Sarmizegethusa (Vărhely) unde veniră și călăreții lui Lusiū, cari apucaseră pe Mureșiu însus și înaintaseră neîmpiedecați, pe la Deva. Decebal vedendu-și capitala amenințată, trîmite la Trajan o nouă solie compusă de astădată din ômeni mai aleși, îl rîgă să-i acorde o întrevorbire, seu să trîmită legați, ca să hotărêscă condițiunile de pace. Trajan trîmite pe Sura și pe Claudiū Livian, însă Decebal nu cuteză să între în negociațiuni cu aceștia și trîmite alți soli la împăratul. Într'aceea acesta cucerise castelele și întăriturile din giurul capitalei, unde găsi arme, mașini și prizoneri romani, precum și vulturul roman pierdut sub Tuscu. Auđind Decebal, pe când se lupta înaintea capitalei, că sora sa a fost prinsă, și că Romanii cuceresc cetățile, trîmise érași soli la Trajan și promise că va împlini tôte condițiunile impuse de împăratul.

Așadară pacea se încheiă cu condițiunile următoare:

Decebal să predea Romanilor tôte armele, mașinile, artistii și desertorii romani; să dărime tôte fortărețele; să recunoscă domnia romană peste acea parte din Dacia, care căduse în mâinile lui Trajan; să recunoscă de amici și inimici pe aceia, pe care-i va recunocșe și Roma.

După stabilirea acestora, Decebal veni însuși la împăratul, îi arêtă supunerea sa, și-i dede legați, ca să se reprezenteze în senat. Er legiunile prochiămară pe Trajan pentru a patra ôră de imperatore. Victoriosul conducător al Romanilor, după-ce lăsă o legiune în Sarmizegethusa și garnisone în celelalte părți ale țerii cucerite, după ce trîmise celelalte legiuni în stațiunile de mai nainte, se întorse cu triumf la Roma și căpêtă dela senat atributul de „Dacicus“.

Sfârșitul acestei expedițiuni cade în tòmna anului 103 d. C., când erau consuli Suran pentru a doua ôră și Marcel pentru prima dată.

(Va urma.)

Prorociile lui Jacques Cazotte.

În tòmna anului 1778, cu puțin înainte de a se întruni adunarea națională, se adunase o societate strălucită în Rue du Bac din Paris, la o cină splendidă în locuința unui academic. Această societate era compusă din femei frumoșe, curtezani, filosofi și spirite frumoșe. Acolo era

fostul ministru Malherbes, Condorcet amicul lui d'Alembert, renumitul matematic și autorul biografiei lui Voltaire; acolo se afla și Chamfort, amicul lui Mirabeau. Lângă frumoșă ducesă de Grammont ședea Cazotte, ciudatul mosnég, de o statură uriașă, care, cu fața lui venerabilă și cu pèrul

alb ca néua, sēmēna mai mult cu un patriarh decât cu autorul „Dracului înamorat“.

Societatea era foarte animată. Se vorbea despre progresele rațiunii, despre grandioasa epocă apropiată, în care era să se manifeste drepturile omului și ale cetățenului și care avea să le aducă regilor aminte de datorințele lor, evenimente ce se întrevădeau din depărtare. Toți salutau era apropiată, în care spiritul omenesc avea să se emancipeze de lanțurile prejudețelor și ale superstițiilor.

În această armonie de opinii, singur Cazotte rămase tăcut. Fiind întrebat pentru ce tace, el răspunse, că în viitor vede lucruri teribile, sânge și o luptă înverșunată; că epigramele lui Beaumarchais și ale lui Voltaire se vor realiza. Și când Condorcet își rise de aceste presimțiri pesimiste, Cazotte îi duse:

— „Nu ride, Condorcet, pentru că va veni momentul, în care vei lua venin pentru ca să scapi de mâna gidelui!“

Mai mulți rîdeau cu ironie, între alții Chamfort, Bailly, Malherbes și Roucher. Cazotte îi privi un moment de-a rândul și apoi le duse: „Domnii mei, pe toți ve ved pe eșafod. Numai D-ta Chamfort, pentru ca să scapi de cuțit, vei cădea prin propria-ți mână!“

— „Dar cel puțin secul nostru rămănea-va cruțat?“ întrebă ducesa de Grammont.

— „Secul D-tale?“ îi răspunse Cazotte. „D-ta vei fi dusă la locul de pierdere într'un car, și cu mâinile legate la spate.“ —

În timpul cât vorbi Cazotte astfel, precum afirmă Laharpe, care pretinde a fi fost de față, fisionomia lui se schimbă cu totul. Etatea lui înaintată, părul alb, expresiunea visionară a trăsurilor feței, contribuiri și mai mult ca vorbele lui sinistre să facă o impresiune lugubră asupra ascultătorilor. Ôspeții, cari cu puține momente mai înainte erau foarte veseli, se îngroziră și se puseră pe gânduri.

— „Cazotte e fără pietate!“ exclamă ducesa cu o voce glumetă, dar silită. „Cel puțin mie-mi va lăsa confesorul?“

— „Ba, nu! Nu-l vei avea,“ duse Cazotte. „Cel din urmă, care va fi dus la locul de pierdere însoțit de un confesor, va fi“

Și el amuți.

— „Cine? cine?“ îl întrebară cu toții.

— „Regele Franciei!“

Cuprinși de o mișcare irezistibilă se rădicară dintr'odată toți ôspeții. Cazotte voi să se retragă, însă ducesa îndreptându-se către el îl întrebă: „Și D-ta, Domnule proroc, care va fi sôrtea D-tale?“ Cazotte rămase câte-va momente cu capul plecat și apoi duse: „Pe timpul când Ierusalimul era asediat, un om încungiură cetatea în decurs de șapte zile și exclamă: Vai ție Ierusalime! În momentul acela sbură spre el o săgētă romană și-l ucise.“

Dicēnd acestea, Cazotte își luă nopte bună și plecă.

Puțin după aceea se despărți și societatea. Ôspeții avuseră intențiunea de a juca faro, însă își pierduseră dispozițiunea ca și când ar fi suflat-o vântul.

Numele lui Cazotte, deși nu ca poet, era de mult foarte cunoscut în Paris. Prin procesul, pe care l'a avut cu Iesuiții, s'a făcut obiectul vorbirii generale. La început a fost funcționar în despărțământul marinei și în calitatea de controlor își câștigase plantage estinse în Martinica și merite frumoase pentru Francia, patria sa iubită.

Câte-va zile după ospēțul din Rue du Bac, Cazotte se întâlni cu Condorcet și venind vorba despre pređicerile sale, care alarmaseră atât de mult societatea, bētrānul îi duse: „Fui! Dór voi nu ve veți speria de nebuniile lui Cazotte? Cazotte, ți-o spun eu, este smintit, Cazotte nu știe ce vorbește. Când lumina, vinul, parfumul, splendorēa pietrilor scumpe, vederea femeilor frumoase, contribuie ca să-i aprindă fantasia și să-i infierbinte bētrānele lui simțiri, atunci, în beția sa spirituală, vorbește nebuniile cele mai mari.“

— „Nu, nu,“ duse Condorcet, „cu acesta nu te plătești! Se părea că din D-ta vorbea o ființă străină, pe care noi toți nu o cunoscusem până atunci. Nu mi se părea lucru curat, Cazotte! Decă ai fi făcut semne pe părete, care ar fi început se arđă, nu ar fi fost mai lugubru.“

— „Bah, bah!“ duse Cazotte. „Eu nu sunt proroc! Deasupra capului unui proroc strălucesc aureole, corōne, rađe și stele, înaintea unui proroc animalele se înclină, prorocii sunt ómeni nepătați, cari în visurile lor se urcă pe scări și ved și aud secretele cele mai profunde ale creatorului. Eu sunt numai bētrānul Cazotte, pe care-l fură ómeni, îl înșelă și-l batjocuresc. Ce e drept eu pot dice, când ved nourii negrii pe cer: va veni un orcan teribil, care va desrădăcina arborii și va rădica șindilele de pe coperișe, dar decă ași voi să insemnez cu creta arborii, ce vor cădea, șindilele ce vor fi spulberate, atunci ași fi un smintit. Dar decă ve temeți de uragan, decă cuvintele mele ve înspăimântēză, pentru ce nu fugiți de aici? Pentru ce v'a dat Dumnezeu piciorē?“

— „Îți vei aduce însă aminte,“ îi replică Condorcet, „că în catastrofa ce se apropia, ți-ai pređis singur un sfērșit tragic. Ar fi decī logic ca și D-ta să cauți a fugi dinaintea destinului.“

— „Acesta o și fac!“ răspunse bētrānul. „Eu nu voi revēdea în curēnd Parisul. Orcanul, care pe voi ve distrage, mie-mi taie respirarea, de aceea mē și ascund. Adio amice, adio pentru mai mult timp!“

După acestea se despărți grăbindu-și pașii pe cât îi permiteau slăbitele lui piciorē.

Anul acela trecu într'o agitațiune febrilă. Însē după luarea Bastilei și după strămutarea curții regale dela Versailles la Paris, liniștea se restabili în cât-va și Parisul rămase în decurs de aprópe doui ani cruțat de scene sângeróse.

Adunarea națională domnia. Ea deshiințase aristocrația feudală și ereditară, insemnele și livrelele ei, secularisase moșiile bisericeii seú, mai bine đis, ale clerului, și le declarase avere națională. Într'aceea muri Mirabeau, apērătorul secret al monarchiei. Regele, care prin fuga încercată voia să se scape de puterea adunării naționale, își prefăcu prin acesta situațiunea și mai critică. În faptă el ajunse a fi prizonerul națiunii revoltate.

Adunării constituante îi urmă cea legislativă. Gironđiști, aderinți ai regilor și Iacobini republicani își steteau față în față, ér curtea regală aștepta întervenirea puterilor străine pentru ca să sugrume revoluțiunea.

În timpul acesta Cazotte, care se retrăsese la moșia sa situată nu departe de Epernay, avu nefericita ideia de a-și espune ideile asupra situațiunei, cum s'ar putea împiedeca mișcarea începută, într'o scrisóre pe care o adresa amicului seú Pontrau, secretarul listei civile.

Opt zile după luarea cu asalt a palatului Tuillerieselor, în 10 August, ómenii înarmați băteau la ușa lui Cazotte, provocându-l să le urmeze. Scrisórea lui către Pontrau, acea hârtie fatală, s'a găsit în cabinetul regelui. Bătrânul fu transportat mai întâiu în prinsórea din Epernay, ér mai târziu fu dus la Paris. Fiica lui, Elisabeta, îl însocea.

În ce stare reafă Cazotte Parisul, când trecând pe strade se uită prin ferestrele zăvorite ale carului de prisoneri? De pe palatul primăriei și de pe turnurile catedralei Notre-Dame falfăia stégul negru, semn al resbelului civil. Deși sórele strălucia în tota maiestatea sa, stradele erau pustii, mórte, nu se vedea nici o trăsură, ferestrele și ușile încuiete, ér locuitorii ascunși prin beciuri. Din timp în timp se vedeau orde de Marseilesi și din Brest înarmați cu sulite, urmând după sunetele de tobă și cântând „Ça ira“ séu „Marseillaisa“. Era terórea!

Șcirea despre luarea Longvyului și a Verdunului, apropierea inimicului, trădarea în armata propriă, rěscóla din Vendée, agitațiunea emigranților concentrați la Coblenza, disolvarea adunării naționale — toate acestea rădicaseră situațiunea la culme. Francia se părea aprópe de peire. În chaosul acesta numai „Comuna“ mai sta nemișcată. Danton domnia. Parola lui era: trebuie să curățim prinsorile, să ucidem pe trădători pentru a ne asigura spatele, când vom trece peste frontieră.

Prisonerii aflău numai târziu ceea ce-i aștepta. Douăspre-zece judecători ședeau în mânăstirea St. Germain în giurul unei mese, pe care se aflău acte și arme. Maillard cu péna în mână și cu sabia la stînga presidă. Prisonerii se presintău unul câte unul. Fiă-care din ei avea numai câte-va momente pentru ca să se apere. Dēcă se afla nevinovat, se dicese: „Să fiă liber“ — qu'on l'élargisse — dēcă din contră era condamnat, se striga: „A la Force!“ Nefericitul era trit în curte, unde, la lumina torțelor, îl aștepta gidele cu ajutorii séi, cari ucideau victima cu sęcurea séu o împușcau.

Numele lui Cazotte era subtras de două ori. Bătrânul află supt demnitatea sa de a se apăra. „A la Force!“ i se dicese și el fu îmbrăncit afară.

În momentul acesta suprem, fiica lui se aruncă în brațe-i, îl cuprinse cu mânilé și strigă gîdilor:

— „Nu veți străpunge inima tatălui méu, dēcăt numai străpungénd mai întâiu pe a mea!“

La vederea acestei ființe îngereșci și plăpânde, armele rădicate se plecară și poporul strigă: „Grafie! cruțați-o!“ ér gîdii deteră libertate victimelor inocente.

Cu fața strălucitoare de bucurie conduse fiica pe bătrânul ei tată din curtea aceea fatală, trecénd peste cadavre și peste bălți de sânge omnesc. Părea că Ofelia duce pe tatăl ei. Ce bucurie nespasă! Fiica scăpase pe tatăl și acesta éráși avea pe fiica sa adorată.

— „Cine sunt contrarii tēi?“ întrebă un Marseiles pe bătrân. „Numeșce-i, ca să-i pedepsim!“

— „Ah,“ răspunse Cazotte, „cum ași putea eu avea contrarii? Dór n'am făcut réu la niminea!“

Acum se părea, că predicerea lui nu a fost adevărată; el era liber. Însé judecătorii timpurilor acelora erau și mai teribili dēcăt septembriștii. La ordinul lui Pethion, noué zile după scena descrisă, Cazotte éráși fu prins și dus în Conciergerie. Fiicei lui i se refúsă intrarea.

La interogatoriú, Cazotte răspunse de astădată cu sânge rece și cu o ironie suverană. El dicese, că poporul

îl declarase odată liber și că suveranitatea poporului este insultată, dēcă pentru aceeași caúsă este tras la răspundere pentru a dóua óră.

Obiecțiunea acésta nu află nici o considerare. Când i se publică sentința de mórte, procurorul public îi dicese: „Pentru ce trebuie să te afli culpabil după o viétă de 72 ani? Nu este însé de ajuns ca cine-va să fiă un bun fiú, soț și tată, ci trebuie să fiă și un bun cetățén.

Într'aceea fiica lui, care avea ceva în sine din temperamentul Charlottei Corday, era neobosită în încercările ei ca să scape pentru a dóua óră pe tatăl séu. Ea recrutase o cetă de femei, care aveau să-i susțină rugarea înaintea tribunalului, însé creaturele lui Pethion o aruncară în prinsóre, mai nainte de a-și fi putut ea realiza intențiunea.

Cazotte, gata să plece la eșafod, ceru să i se dea péna și cernélă și scrise pe un petec de hârtie: „Soția mea, copii méi, nu mé plângeți, dar nici să nu mé uitați“. Pe eșafod, pe care se urcă cu pași siguri, lăsă să i se taie pěrul séu alb, îl înveli într'o hârtie și se rugă, ca să se dea Elisabetei lui. După aceea adresându-se către poporul adunat, dicese: „Eú mor, precum am trăit, credincios lui Dumneđeu și regelui!“ Un moment încă, și capul lui Cazotte cădu în coșnița cu faină de lemn.

Astfel muri Cazotte, poetul basmelor și al „Dracului înamorat“. Cu el se începu adevierea predicierilor sale. Nu mult după aceea ele se împliniră cu regele Ludovic XVI, care într'adevăr a fost ultima victimă, însoțită de un confesor; cu ducesa de Grammont, care fu dusă éráși la eșafod într'un car și cu mânilé legate la spate; în fine cu Roucher, Bailly și Malherbes. Ce sórte avură însé Condorcet și Chamfort, căroro Cazotte, într'un moment de inspirațiune visionară și excepțională, le prefisese, că, pentru a scăpa de fierul gdelui, se vor sinucide?

Condorcet rămase fidel causei revoluțiunei. După 10 August el scrise acea adresă către puterile Europei, în care espunea motivele pentru ce se proclamase suspendarea regalității. Ca membru al adunării naționale el votase cu Girondinii și în convent, când se decidea despre sórtea lui Louis Capet, votă pentru pedépsa cea mai aspră, care nu ar fi dedépsa cu mórte.

Ca membru al comitetului pentru salutea publică elaborase el un proiect de constituțiune, care era să fiă primit, dēcă nu eclata rěscóla dela 31 Maiú, în care învinse partida montagnarșilor (muntenilor). Conventul asediat de poporul „sans-culotte“ își stabilise reședința în Tuilleries. La început Condorcet nu se afla pe lista reprezentanților proscrisi; pentru-că însé se declară fără nici o rezervă contra constituțiunei din 1793, fu denunțat, provocat să se prezenteze înaintea tribunalului, și în 3 Octomvire fu acusat ca complice.

Silit să se ascundă după ce fu declarat „afară din lege“, el află un asil la o amică generóasă, unde se ocupă éráși cu scrieri literare. Un decret al conventului, care amenința cu mórte pe toți aceia, cari ar da asil vre unuia din cei proscrisi, îl îndemnă să părăsescă pe amica sa pentru ca să nu espună pe bine-făcétórea lui unui pericol amenințător. Înzadar se siliu acésta să-l înduplece de a rămânea. Pe la mijlocul lui Martie 1794 el părăsi Parisul fără pasport, cu scop de a afla un alt asil la vila unui amic al séu. Din nefericire amicul nu era acasă și Condorcet pribegi câte-va nopți ascundéndu-se în nișce

mine de piatră părăsite. Torturat de fôme întră în fine într'o locandă, dându-se drept un servitor, al cărui stăpân murise nu de mult. Însă barba lui cea lungă, agitațiunea lui și vestmintele rele îndemnară pe locandieră să-l întrebe „decă are cu ce plăti?” Atunci Condorcet scose o pungă a căreia eleganță contrasta într'un mîd fôrte bizar cu exteriorul său neglijet. Din întemplantare, acolo se afla și un membru al comitetului revoluționar din loc, care puse îndată să-l aresteze și să-l transporteze la Bourg-la-Reine. Acolo fu aruncat în prinsóre. A două și avea să se presinte la interogatoriū, însă fu aflat mort. El întrebuințase veninul, pe care de mult îl purta la sine, pentru ca să scape de guilotină.

Nu mult înainte de aceea, Chamfort, căruia ministrul Roland îi procurase o funcțiune de scriitor la biblioteca

națională, fu arestat pentru că se exprimase în mod nefavorabil asupra crușimelor revoluționare. Deși a fost erăși eliberat, scurta prinsóre îl desgustase așa de mult, încât, când era să fiă prins de nouă peste o lună, se încercase a se sinucide deschidându-și vinele. Lângă el se afla o fôie de hârtie, pe care erau scrise următoarele cuvinte: „Eū, Sebastian Nicolae Chamfort, am voit să mor ca om liber, ér nu ca sclav în prinsóre“. Scurt după aceea muri el în Aprilie 1794.

— „Ah, amice,” dicea Chamfort murind cătră abatele Sieyès, care ședea lângă patul său, „în fine părăsesc lumea acésta, în care inima omenescă trebuie său să se frîngă său să se petrifice!“

În chipul acesta se împliniră pentru toți preșicurile lui Cazotte, care fu numit mai târđi și „profetul guilotinei.“

Comunicat de I. G. Barițiu.

Memoriile unui stomach.

(Continuare.)

Acum mă întorc la întemplantările schimbăcioșe înle vieții. Timpul trecu, și în sfârșit găsiră de cuviință să mă dea la școlă; ajunsei dară într'un institut public. Aici îmi recăștigai în curând sănătatea și buna dispozițiune de odinioară, că-cî nutremntul simplu, ospetelē regulate, și modul de vieță orēnduit cu severitate, îndreptară erăși ceea ce stricase încărcarea cu prăjiturī dulci și alte delicatete. Acésta provisiune, care mi se pachetase în gémantan, se sfērși în câte-va zile, și acum vieță școlastică începū cu serioșitate.

Mi-aduc aminte, că în orele de joc audiam șgomot mare și confusiune între copii, până când căpetai odată o lovitură grozavă, încât cređui, că scheletul, în care mă aflam, s'a prefăcut în mii de tândări. Causa acesteii politicose schimbări de lovituri era laudabilul obiceiū din institut, de a regala cu pumni pe tot școlarul noū-venit. După modul cum se apēra acesta, era și clasificat în stima conșcolarilor sēi.

Mărturisesc, că aceste bătăi nu-mi plăceau de loc, dar acele suferințe erau mai ușore, decât chinurile indigestiunei și trebuie să amintesc spre onôrea acestor băeți, că înaintea lor nu era lucru onorific și bărbătesc, de a mă alege pe mine ca ținta atacului. Din contră, capul și cōstele erau de regulă locurile, cărora li se adresau cu deosebire acele atențiuni delicate. Lege fôrte drēptă și cumpētată, pe care o aprobam din totă inima.

Din când în când se furișau din institut copii cei mai mari și se duceau în orașul învecinat pentru a cumpēra tot felul de mncărī oprite, și deū și mie îmi părea bine câte-odată să îmulțesc cu câte-va bucate bune slabul nutremnt al școlii.

Cu tôte acestea la o astfel de ocașiune am avut o întemplantare atât de tragi-comică, încât trebuie să v'o pevestesc, înainte de a-mi continua istoria.

Ocupațiunea zilei era isprăvită, clopotul sunase pentru rugăciune, când, în alergarea confusă a școlarilor, cari grăbiau în dormitōrele lor, mă simții dus departe din regiunea școlii, și gicii îndată după esperințele de până acum, că era să fiū supus la vre o cercare.

Dar, în loc de a mă simții transpus, ca de obiceiū, în vre-o confetăriă, mă pomenii cu un miros ca de pești stricați. Nu șciam ce să cuget și așteptam esplica-

rea secretului cu un simțămint, pe care-l pôte avea numai un stomach, când nu șcie ce se petrece și ce-l așteptă, și este predat arbitralului unui școlar flămând și ușor de minte.

Nu rămăseii mult în nesiguranță și nici-odată nu voiū uita simțămintele mele de atunci. De odată alunecă în nimitul meu interior un corp mic și bălos palpitând încă, însoțit de o fluiditate aspră și fierbinte și de bôbe negre de piper. Întorsei curiosul amestec în tôte părțile, dar nu șciam, ce să fac cu micul monstru.

Înainte de a fi putut da cuvinte indignațiunei mele, veni o a doua și a treia massă bălōsă, urmate nemijlocit de un torent șpumos și gâlgăitor de o fluiditate tare și amară, numită porter.

În momentul acesta mă strébătu un prepus șpăimântător și mă întrebai cu grōză, că ore acele substanțe sărate, care deșteptaseră grēța și orôrea mea în grad atât de mare, nu erau ochii vre-unor șermani berari? Acest prepus teribil se păru în cătva întărit prin amintitul gust sărat, pe care l'am atribuit lacrărilor acelor șermani ómeni.

Praful negru deșteptă într'adevăr ore-care îndoelă despre adevērul prepusurilor mele, dar, cu ajutorul invențiōșeii mele fantasii, consideraī acel praf ca o parte rentōrsă a nisipului, pe care berarii îl aruncă publicului în ochi, când pretind că berea lor e curată și nefalsificată.

Un nou torent negru mă turbură în considerațiunile mele, și când audii banii rēșunând pe masă, înțelesei și numele acestui mic și curios venetic, care nu mi-a fost de loc bine-venit. Cuvēntul stridii a rămas de atunci săpat adânc în memoria mea.

De atunci am avut ocașiunea să primesc acele creaturi supt tôte formele bucătăriei. Dar pentru un stomach tiner și încă nevinovat, cum eram eū, vor rămănea vecinic în memoriă stridiile crude, gătite cu oțet de vin și piper negru și înghițite cu o fluiditate semi-transparentă. Acésta reminiscență încă este o probă, cât de suptire este păretele, care desparte sublimul de ridicul.

Esperința m'a învēțat mai târđiū, că în societatea înaltă se obiceiueșce, de a începe prânđul cu câte-va stridii, pentru a escita apetitul. Nici nu mă mir de acésta,

fiind-că abia ajung stridiile la locul destinației lor, și fiă-care stomach, conștiință de demnitatea sa de membru științific al unui corp minunat, este lacom de a analiza ciudatele molușce așa, încât degagă o cantitate mai mare de suc gastric (pepsin), decât îi e de lipsă pentru această analiză, și astfel restul sucului servește ca nouă escitător al apetitului¹⁾.

Îndeplinind analiza, descoperii că acest conglomerat de o masă la părere inorganică posedă o structură foarte importantă, o gură, buze prelungite, organe de audit, mușchi, ficat, intestine, și înainte de toate o inimă, în care — cel puțin nimeni nu poate demonstra contrariul — pot să se afle simțăminte dulci și instincte fragede. În oricare cas muerușca produce cam 1.200.000 de ouă. Decă, după cum pretind unii, iubirea și fecunditatea sunt condiționate una printr'alta, trebuie să recunoștem, că stridiile n'au părere în amândouă privințele. Ele sunt atât de sensibile, precum s'a statorit prin mai multe observări, încât își închid găocile, când trece numai umbra unei luntri pe deasupra lor. De aceea se poate admite cu drept cuvânt, că-și deplâng sorțea cu durere, când casa lor e deschisă cu puterea prin cuțitul nemilos, când sunt smulse din locuința lor fericită, și aruncate fără milă în sucul meu nimicitor.

Se naște întrebarea foarte naturală: ore aceste animale mici și fragede sunt destinate numai pentru a gidi apetitul omului? Ore Heliogabalus a fost creat pentru stridiu, se stridiile pentru Heliogabalus²⁾ Din parte-mi cred, că natura le-a destinat pentru un scop mai înalt, decât bucuriile mesii, chiar decă lăcașul acestora ar fi un lăcaș roman. Într'adevăr geologia ne învătă, că prin băncile nemărginite, pe care le formază, stridiile jăcă un rol însemnat într'atâta, că împiedecă marea de a face pagubă uscatului, poate pentru că voesc să-și păstreze elementul pentru sine singure.

Acest egoism este într'aceea foarte folositor și cel ce consideră o stridiu singuratică, va crede cu greu, că prin unirea lor în masse mari formază un fel de zăgaz (digue) submarin, unde trăesc la olaltă într'o republică mai fericită, decât au cunoscut vre odată omenii. Aci își implinesc ele toate datorităle vieții cu energie și conformitate; ne arată exemple bune cu referință la valoarea conjugală; își împodobesc băncile comune cu pietrii-scurpe, care sunt mai prețioase decât aurul și chiar decât bólele³⁾ din viața maritimă, și le fac astfel isvorul unei bogății nemărginite pentru omenie.

Ași vrea să știu, decă vre un mănăcator de stridiu, care răpește sērmaneale creaturi palpitānde din îmbrăcăminte lor, le inghite ore cu simțăminte de milă și compătimire? Spre rușinea genului omenesc, mă tem, că nu-i așa.

¹⁾ Ce vor dice medicii la acest argument subtil? Vorbește ore autorul serios, se voesc numai să-și bată joc de aceia, carii n'au totdeuna la în-de-mână explicarea cauzelor și efectelor?

²⁾ Supt Heliogabalus trebuie să înțelegem fără îndodăle pe orice mănăcator mult renumit și ar putea fi numit cu același drept Domițian după descrierea din satira a patra a lui Juvenal. Într'aceea amēndouă au fost poeți întrecuți de Nero, care recunoștea îndată după gust, decă stridiile au fost crescute în Circei, se u la stānca Lucrină, se u la Rutupiae.

³⁾ Unii cred, că mārăgăritarele sunt escrescențe, provenind dint'o bóla internă, alții pretind, că se nasc prin repararea pagubelor, care se fac scoicilor prin inimici lor. Réaumur era de părerea dintău, Linné din contră se lăuda, că poate face mārăgăritare, voidnd poate să înțelgă, că le-ar putea produce prin introducerea unei substanțe străine în scoică.

Acēsta a fost prima mea esperință în privința stridiilor, nișce creaturi, care întorc pe dos metoda obicinuită a nizuinței, de ore-ce trăesc în patul lor și mor adesea afară.

După ce am insistat mai mult, decât ași fi voit, asupra aversiunii mele inițiale pentru această ființă blāndă, trebuie să fiu cu atât mai scurt descriindu-mi simțămintele mele într'o întēmplare, care a provocat o revoluțiune în economia mea interioară și a influințat asupra constituțiunii mele mai tot atât, ca revoluțiunile ordinare asupra statelor.

Și adică, într'o zi mă bucuram de otium cum dignitate, mistuiam liniștit și cu haznă, mulțămit cu mine însumi, cu prānțul și cu lumea întregă, când de odată picurā asupra nenorocitului meu cap un amestec de salivă și venin ucigător, care mă transpuse din dulcele meu farniente într'o stare de escitare și de oróre. Îndată trāmisei o telegramă vecinilor mei, domnilor Creeri, și aceștia imi rēpunseră că și ei se află rēu.

Starea mea devenia din ce în ce mai de plāns. Mē vēlui îndată silit să mă las de plācuta mea ocupațiune de a providea corpul cu cele de lipsă. Acum, tot ce puteam face, era de a-mi descoperi torturele prin tot felul de schimosituri și tresăltări, care se sfērșiră cu rezultatul bólelor de mare. Tótă ziua următoare am fost bolnav și de ore-ce respinsei cu hotărēre oricare pas spre împăcare, rēmăsei moros și tăcut, până când după un timp se micșorā rēul și cāștigai destulă putere, pentru a cerceta cu de-amăruntul cauză acestui fenomen straniu.

Acum aflai, că deși torturele mele începură cu fum, nu se isprăviră cu el. Da, iubite cetitor, era fum, fumul unei plante omoritoare, un geniū rēu, produs de foc și alunecat de bóla. Natura l'a făcut respingător, grețos și veninos; dar omul se luptă cu pedepsa, pe care i-a impus-o natura, și puface din el tótă viața.

Astfel se întēplă și cu mine. O repețire desă învinse aversiunea mea pentru tutun și în sfērșiri suferii cu adevărata filosofă a genului meu ceea ce nu se putea schimba. Deși mai în urmă țigări și pipe însoțite de alte rele contribuiri să usuce sucurile corpului și să facă rēu organismului întreg, totuși mă supusei cu împregiurimea mea la sorțea nempăcată și suferii acea ocară cu demnitatea unui stomach, ce este conștiință de propria sa onestitate.

Curēnd după cele istorisite părăsii șcōla. Cu tōte relele esperințe de până acum, regularitatea ospețelor mele și calitatea lor cea simplă mī-au priit așa, încat am rēmas destul de sārnetos.

În curēnd însē începu o eră nouă în viața mea și cu ea un șir de rele, care mē predară în mārile inimicilor genului meu, în mārile medicilor. Hassan ebn Sabah cu bandele sale ucigașe nu era mai înfricoșat pentru regiū și principii Orientului, decât medicul și soțiu lui, farmacistul, pentru totalitatea stomachurilor¹⁾. Oh! cum tremuram, când se anuncia vre unul din acești domni și cât de ciudat mi se pārea că în secolul nostru luminat sunt registre întregi de veninuri, și o categoriā de omeni, cărora guvernul le dă un privilegiū, de a le întrebuiința după plac.

¹⁾ Cum se vede, acest nenorocit stomach avea o aversiune particulară pentru medicii, aversiune, pe care suntem departe de a o împărțasi. Fiă-care cu gustul se u!

Carierea mea universitară se începu cu cine, care durau până dimineața, și cu dejunuri, care țineau până la prânz. Și ce fel de dejunuri! De ore-ce până acum eram obișnuit cu o tasă de cafea și o franzelă, să-și închipuiesc cine-va uimirea mea când pătrunse în nenorocitul meu interior o masă heterogenă compusă din toate materiile nutritive cunoscute și necunoscute! Friptură și vinuri, cafea, teă și cognac, franzele cu sardele, pasteturi de porumbi, bureți, marmeladă, caviar, pasteturi de ficat de găscă, pește afumat, șuncă (jambon), și alte delicatete mai mici formau adesea prima mea mâncare. Din acest amestec trebuia să aleg ce era bun, fără a murmura în contra acestei înmulțiri a lucrului.

Prietinul și rudenia mea, domnul Cap, încă avea să se lupte în timpul acesta din toate puterile și sârcea noastră era mai puțin de invidiat, decât a unui cal de droșcă. Dar în sfârșit, chiar când D-nul Cap avea mai multă lipsă de ajutorul meu, mă prăvălii și, pentru a conserva icóna cu calul de droșcă, nici biciul nici pîntenul nu mă putură pune érași pe picioare.

Înzadar încercărăm tot felul de beuturi și mijloce escitătoare; mă obișnuisem atât de tare cu ele, încât nu mai aveam nici o influință. Înzadar întrebuițărăm globule de mercur, pentru a cerca, de vor folosi. Chiar deul Mercur să mă fi amenințat cu bastonul său, toate ar fi fost înzadar. Într'adevăr nu puteam și nu voiam să mă mișc, și numai după multă vreme, când mai murisem de fómie, mă învoii să-mi reîncep serviciul, dar numai cu încetul.

Câtă-va vreme fui tratat cu cruțare, dar îndată ce recăștigai putere, reîncepu metoda cea vechiă de încărcare și un sistem de tractare cu medicamente, care este atât de înfricoșat, încât abia îmi vine să vorbesc despre el. Mai în fiă-care minut bătea băietul farmacistului la ușă, și numai un stomach își poate face ideea despre starea de escitațiune nervoasă, în care mă transpunea acea ciocănire. Starea, în care cădui astfel, se numește „Dyspepsia”, și de câteori auđiam acest cuvânt, îmi venia să mă cutremur. Medicii cei mai celebri au fost întrebați de sfat asupra acestei bóle și ei prescrieau de regulă medicamente diametral opuse. Aci totuși aveam folosul, că aceste veninuri opuse se neutralisau¹⁾.

Pentru a demonstra că nu esagerez, nici nu las sbor liber fantasiei, împărtășesc unele rețete prescrise de medicii cei mai escelenți, care trăiau pe atunci în orașul meu. Fiă-care rețetă am cumpărat-o cu un louis-d'or pentru aceeași bólă, descrisă de mine cu aceleași cuvinte. Când ăic de mine, înțeleg pe domnul, în corpul căruia mă aflam. Acest domn era, din norocire, destul de înțelept, pentru a nu întreba de sfat pe medicii, care prepară singuri medicamentele prescrise. Decă ar fi făcut acesta, desigur nu ași fi ajuns timpul, în care-mi scriu memoriile. Sticlele pline cu fluidități colorate, care se ved în unele țeri la ferestrele farmaciilor și care se iluminéză séra, sunt faruri, ce arată organismului omenesc locurile periculoase, unde poate suferi naufragiū.

Fără a mă pierde în alte digresiuni, voi descrie unele din scenele cu medicii mei în formă dramatică, de ore-ce acesta este mai potrivită pentru o scurtă bufonarie.

Medic și pacient.

Actul I.

SCENA I.

(Interiorul unei case frumoase într'una din stradele principale ale unui oraș mare. Pacientul intră și așteptă cu mai mulți alți în anticameră, până când le vine rândul de a intra în cabinetul de consiliu al Esculapului.)

(Un Servitor intră.)

Servitorul. Decă bine-voiesci, domnule.

(Pacientul urmăzează conducătorului său într'o cameră mare.)

Pacientul. (Cam turburat.) Mă rog de iertare, că

Medicul. (Stând cu spatele cătră foc.) Bine-voiesce a ședea, domnule.

Pacientul. Vă mulțămesc . . . astăzi e într'adevăr cam răcore.

Medicul. Da; cu ce vă pot servi

Pacientul. Nu mă aflu de loc bine, domnule doctor. Nu mă am apetit și de aceea credeam

Medicul. (Înterupend.) Arată-mi puțin limba. Aha! Suferință de stomach . . . indigestiune.

Pacientul. Când mă scol dimineța

Medicul. (Înterupend.) Dă-mi puțin mâna. (Îi pipăie pulsul.) Pulsul bate slab. De când nu te simți bine?

Pacientul. Cam de o săptămână.

Medicul. Suferi de acrelă de stomach.

Pacientul. (Entusiasm.) Da, minunat; o ardere continuă . . .

Medicul. Da, da, acum sunt pe deplin lăminat, domnul meu; stomachul D-niei tale se află într'o stare bolnavă. Aici ore totul e sănătos? (Ciocănește pieptul pacientului.)

Răsuflă odată tare, scumpul meu domn. (Pune urechea la inima pacientului. Suriđend:) Și aici e totul în ordine. Ai dureri de cap?

Pacientul. Nu, dar o înfricoșată . . .

Medicul. (Înterupend.) Tot răul stă în aceea, că aparatul mistuitor a căduț puțin în disordine. Îți voi prescrie ceva, domnul meu, care te va îndrepta cu totul în câte-va zile. (Se așeză la o masă de scris.)

Pacientul. Am uitat să amintesc, că simt și o durere între spete

Medicul. (Înterupend.) Aha; atunci voi mai adăoga și o micstură, care va delătura în curând acea durere. (Scrie mai departe, apoi svântă manuscriptul bine cu o hârtie înghițitoare și-l predă pacientului cu un suris amabil.) Étă, scumpul meu domn, iew acestea după prescripte și revino peste câte-va zile.

Pacientul. (Cu un simțămînt profund de mulțămire.) Vă sunt foarte obligat pentru bunătate.

(El caută louis-d'orul în buzunarul vestei și abia cutéză să ofere o plată învețatului dăttor de viață și de sănătate. Cu toate acestea dându-i mâna pentru adio, lasă tremurând să alunece aurul în mâna medicului. Acesta nu lasă să se vedă nici un semn estern de demnitate ofensată.)

Medicul. Decă nu ești clientul vre unui farmacist, îți recomănd pe domnul Morbus, proprietarul farmaciei din curtea bisericeii, în strada mormintelor. Decă îmi permiți voi scrie adresa acesta pe rețetă. Spune-i numai că ai fost la mine, și vei vedea, că vei fi servit de minune.

Pacientul. Vă mulțămesc, domnule doctor. Să viu érași Miercurea viitoare?

Medicul. Cum vreți, scumpul meu domn. Nu mă îndoesc, că în curând te vom elibera de toate suferințele.

¹⁾ „Similia similibus curantur”, ălice Hahnemann, protopărintele Homeopărilor.

(Trage clopoțelul și reconduce pe pacient, care tot crede că a uitat să spună ceva. Pacientul se înclină, servitorul deschide ușa, pacientul se depărtează. Întră un altul și scena se repetă în același mod, se cam asemenea. — Părta se închide în urma întâiului pacient, care, ducându-se la farmacia indicată, citește următoarea:)

Receptă: Columbo-infusiune, 5 uncii.
Micstură de gumi, cât ajunge.
De trei ori nitrat (tri-nitrat) de wismuth, 18 grane.
Odată și jumet. carbonat (sesqui-carbonat) de natrium, $\frac{1}{2}$ drach.
Tinctură de opium, 1 drachmă.
Columbo-tinctură, 4 drachme.

(Va urma.)

Principele Alecsandru Donducoff-Corsacoff.

Pe pagina 69 a diarului acestuia prezentăm cetitorilor nostri pe un om obscur până eră alaltă-eră, ér acum unul dintre personajele politice, despre care se vorbește mai mult.

Colosul rusesc este bogat în astfel de meteorî, cariî își răspundesc pentru cât-va timp efemera lor lumină, dar devin curënd uitați.

Ignatieff s'a retras după culise, de óre-ce jocul lui începuse a compromite Rusia. Principele Donducoff-Corsacoff îi luă repede locul și, astăđi guvernator al Bulgariei, speră că mâne va fi gospodarul ei semi-independent.

Acest nou meteor este general și diplomat. Ca toți diplomații Rusiei, a învățat și el elementele diplomației în salónele Petersburgului. Acestea sunt școle minunate, în care un om viclén dela natură, rafinat prin intrigile de salon, câștigă multe șanse de reușită în viața publică. Despotismul este foarte favorabil acestor fel de ómenî întreprindători, cariî știu să se strecore printre alți favoriți ai sortii și să-și formeze o clică întinsă până la aristocrația cea mai înaltă. Acesta apoi îi împinge înainte, îi face favoriți și ante-luptătorii ei.

Donducoff-Corsacoff este organul adevăratei politice vechi rusești, care nu se abate dela programul ei. Când primi în Filipopol o deputațiune numérsă, care îi predece

protestul comunelor respective în contra conclusiunilor congresului dela Berlin, principele le díse: „Am cetit adresa

vóstră, am auđit dorințele vóstre, dar din nenoróire nu zace în puterea mea, să coréspund acelor dorințe. Europa intrégă se teme de o Bulgariă mare și s'a opus nizuințelor Țarului“. La o lună după aceea guvernatorul Bulgariei numi conclusiunile Congresului „text pentru o operetă Offenbachiană,“ și asigură pe Bulgari, că armata rusescă va rămânea în țera lor încă un an, timp în care tóte se vor regula. Cum va fi această regulare? De sigur Rusia va găsi mijlóce să vină în ajutor fraților dela Balcani și după sférșirea ocupațiunei. Tóte acestea numai și numai în folosul Bulgarilor.

Cum se vede, principele Donducoff-Corsacoff este adevăratul om al situațiunei. Décă va deveni principe al Bulgariei, de sigur principatul seú, deși vasal Turciei, va gravita împregiurul Rusiei, va fi o santinelă înaintată a Țarului alb în peninsula balcanică. Se pare însé, că principele Battenberg este un rival de temut al guvernatorului de astăđi. Ar fi de dorit pentru celelalte

state ale Orientului, ca un om atât de periculos, ca Donducoff-Corsacoff să nu ajungă pe tronul unui popor încă prea neinstruit pentru a resista influințelor ruse.

Caravană de peregrini în Egipt.

28 Noevvre.

Din caosul uitării,
Prin cea umilințit
Versat-ai ați o rață
De vecinică mândria
Pe fruntea cea smerită
A nației române,
Di plină de splendore,
A țilelor regină!

În magica lumină,
Ce 'n valuri se revarsă
Din sfera nemuririi
Din Mare pân' la Munte,
Din Munte pân' la Istru,
Se nașee-un zîmbet falnic,
O veselă vibrare
În fețele acelor
Ce te-astepta cu dorul,
Cu care-astept martirii
Semnalul mântuirii
Din ziua judecării.

Sositu-le-ai în fine,
Și flacăra ta sacră,
Lumina-ți orbitore
Apsă gēna lașă
A negrei calomniā,
A fezelor infame
De pismă veștejite;
Că-cî ochii lor de buhe
Clipesc cu umilință
Zărind atâți tesauri,
Cununile de lauri,
Ce fruntea ne-o decora,
Veștind cum ții în mână
Sentința lor de mörte
Și cumpēna dreptății!
Cum luce pe-a ta frunte
O stea de lămurire
Ce scöte adevērul
Și-acopere minciuna!

Di plină de splendore,
A țilelor regină!
Romāni ca pe-o dină
Ați vin să te adöre.

Tu din umbre visătoare
Și cu mörtea scrisă 'n frunte

București, 28 Noevvre 1878.

Ai făcut smei de teröre,
Vultur, lei și șoimi de munte.

Suferit-ai în tăcere
Lovitură fără cruțare
De la turmele barbare
Jertfînd sänge și avere.

Crucea păcii și-a iubirii
De la Munte pân' la Mare
Fu răpită din altare
De dușmanii mântuirii.

Mānile lor temerare
Au sfărmat cu nebuniā
Ale legii sanctuare
Și-a amorului făclia.

Și-au ris fără remușcare
De-a lui Dumnețeu märeire
De-a lui lege de iubire
De 'ndelunga lui răbdare.

Ghiara lor infuriată
Și de sänge rvinătoare
A umplut de grea teröre
Chiar Rusia 'nversunată.

Dömnē, minunat și tare
Ești tu chiar și la mânia!
Pe cel mic l'alegi să-ți fii
Instrument de rēsbunare.

Înzestrați cu crunta pară
A mănii tale juste,
Au pãrlit ca pe locuste
Litfa lacomă barbară.

Plāns-am secolii plini de ură
Sugrumați în desperare,
Că tu dor ții faci uitare
Că suntem a ta fãptură.

Însē planul prevedinții
Omenimea să-l admire,
Că-cî el scöte cu märeire
Pe cel slab din neputință.

Datu-ne-ai în mână sörtea
Celor mar și cu putere,

Ca să-i scötem din durere
Și 'n dușmanii să ducem mörtea.

Ați e ziua care curmă
Calomniā și 'ngămfarea,
Gemetul și desperarea
Ș'a sclăviei nēgră urmă.

Ați e ziua ce vesteșce,
Că Romānul comori are,
Ca să dea la mic la mare,
Luptă, mörte viteșce!

Că el dă cu mulțumire
Celor amorțiți viețā,
Celor strimtorăți povața,
Fără gānd la rēsplätire!

Di de vecinică junețā,
Ce-ai pus lumea 'n admirare
De a nöstră resignare,
De-a Romānului noblețā.

O! trāmite cu mändria
Rața ta renviătoare
Pe mormēntul de onöre
Al Romāneii vitejia.

Neuitați veți fi de lume,
Ageri și voioși Curcani,
Rei prieteni de dușmani,
Voi romāni de bun renume.

Voi și-ai voștri neauși frați,
Destinați de-a țerei sörte,
V'ați ales partea de mörte,
Nöue viețā să ne dați!

Al acestei țile nume
Va fi 'n secolii märturiā
De a vöstră bărbăția,
Până ömeni vor fi 'n lume.

O, di plină de splendore,
Tu, a țilelor regină,
Toți Romāni ca pe-o dină
Vecinic vor să te adöre.

Mändră di de neatárnare,
A serbărilor serbare!

Vasile Michail-Lazăr.

V a r i e t ä ț i.

Profetul Căzaciilor. La începutul ultimului rebel oriental circula în mai multe districte căzacești profetia prea creduță, că Țarul după o rezistență îndelungată va declara rebel necredincioșilor. În această luptă vor căștiga Căzaci multe victorii, vor cucerii capitala inimică și un mare imperiu. Trei alte prorocii ale bătrânei Hugnicha, astfel se numia acea profetesă, s'au împlinit înainte de două seii trei sute de ani printr'o învingere strălucită asupra Tartarilor și expedițiunea lui Iermac la Siberia. Astfel de profetii nu sunt rare, ar fi însē interesant de a cunoșce mai de aproape acea „Sibilă“. Era cam la 1570, când o cetă de Căzaci, care purta pirateria pe marea caspică și suferise naufragiū la gura rîului Iac, se așeză pe așa numitul Colowratanger. Mica coloniā crescū prin adause succesive la mai multe sute de capete, sustinū cu hordele tartare învecinate mai multe lupte fericite, dar încheiă în curēnd cu una din ele amiciția atāt de adevērată, încāt

cei mai mulți Căzaci tineri se căsătoriră cu fete de Tartari. Celibatul fusese până atunci în mare vază la Căzaci și bătrānii fură atāt de necăjiți pentru acea vėtămare a obiceiurilor vechi, încāt se vorbiră, ca la cea mai de aproape ocaziune, când vor întreprinde tinerii o expedițiune de pradă, să ucigă tōte femeile și copii rēmași în castre. Hetmanul coloniēi, Hugnicha, află din întēmplare de acea conspirațiune sāngerösă. El conchiāmă îndatā pe toți Căzaci inaintea cortului seii, le spuse ce aușise, le arētă inhumanitatea și nebunia aceluī fapt, și sili pe conspirați prin rugăciuni și amenințări să jure pe icōna maiceii Domnului, că se vor lāsa de întreprinderea lor înfiorătoare. Se'nțelege că generațiunea tineră a coloniēi și cu deosebire femeile fi arētără bravului hetman cea mai profundă venerațiune și recunoșcință și păstrară aceste simțăminte până la mörtea lui. Fapta hetmanului deveni myt în decursul timpurilor și a cădūt pōte în uitare. Numele lui însē a

rămăș în memorie. Prin predilecțiunea Rușilor pentru diminitive s'a făcut din tata Hugnichă, tăicuțul, pe urmă bunicul, și în fine chiar bunica Hugnichă, în onoarea căreia rădăcă și astăzi Căzacia din acele ținuturi câte un pahar la nunți și sărbători familiare.

Petroleu. Activul și amabilul popor japonez se bucură de mai mulți seculi de o mare bogăția de petroleu. Acest ulei precios se cunoșcea în Ost, ca multe alte lucruri, încă pe când industria europeană n'avea nici o idee despre el. Provincia Etsigo (la țărmul Nord-vest al insulei Nipon) posedă singură peste 600 de isvora de petroleu, al cărora product este atât de bun, încât la curățire pierde numai $\frac{1}{10}$ din masă.

Crucea Elisabeta. M. S. R. Domnul Românilor, în urma aprobățiunei M. S. R. Dómnnei a bine-voit a conferi crucea „Elisabeta“ Dómnnei următoare, care prin căutarea răniților seú bolnavilor ostași români, seú prin instalarea de spitale și ambulante, precum și prin diferite ofrande, au contribuit la alinarea suferințelor acelor bravi: Dómnnele Albu Maria, Apostolenu Smaranda, Arion Nicolae, Aslan Sofia, Badalicescu Elena, Băicoianu Eufrosina, Bărbulescu Elisabeta, dela monastirea Horezu, Bălculescu Maria, Bilciurescu Efimia, născută Chirițescu; D-șora Blaremburg Olga, Dómnnele: Blaremburg Maria, Bogdănescu Eleonora, fiica repozatului căpitan Bogdănescu, Botez Ana, Bratianu, născută Butculescu, Bucur Maruța, maică la monastirea Horezu, Bucur Filotea, idem, Budescu Victoria, Budiștenu Elena, Budiștenu Catinca, Bulandra Elena, Călinescu-Zoe, Caliadu Constanța, Cămpinenu Irina, Cantacuzino Ecaterina Gr., Cantacuzino Elena Rifoveniu, Catargi Elena, Catargi Eufrosina Alecsandru, Catargi Maria A., Cernat Sevastia, Chirițescu Ana G., Chrisoscoleu Paulina, Chistescu Mirodora, dela monastirea Pasărea, Cristoforoff Ana, Cirlea Eufrosina, Ciudiu Ana, Conduratu Eugenia, Copetzky Roxandra, Corbu Raluca, Cornescu Elena, Costa-Foru Zoe, Crețenu Ana, Custof Maria, Damaris Ana, Davidogru Sofia, Debains Maria, Diamandescu Sofia, Djuvara Elisa C., Dumitrescu, maica Efimia, dela monastirea Herezu, Dumitrescu, maica Fevronia, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Dunca Maria, Dușescu Aspasia, Elefterescu Elena, Eliad Maria G., Eudoxia, soră la monastirea Țigănești, Fălcoianu Elena, Fălcoianu Maria, Felix Adela, Fiiala Elena, Filipescu Natalia, născută princesă Ghica, Florescu Alina, născută princesă Șirbey, Florescu Catinca, Gheorghie Emilia, Ghica Alecsandrina, princesă, născută Blaremburg, Ghica Camelia, Ghica Zoe Scarlat, Ghica Ana, soră, Girard A., Goldner Rosalia, Grădiștenu Nyka, Guilloux Emma, Herta Agripina, maică dela monastirea Horezu, Hurmuzachi Natalia, Iorgulescu Maria, Ivanovică Maria, Kalenderu Ana, Krakti Catinca, Lahovary Maria, născută Crețulescu, Lamotescu Ralu, Leca Constantin Lucreția, Lenș Alecsandrina, Librecht, Liciu, Liteanu Elisa, Liteanu Lucia, Lupescu Cesaria, soră la monastirea Pasărea, Lupu Zoe, de Macelariu Judita, Manu Catinca, Manu Alecsandrina, de Mautzfeld, Maurojeny Olga, Mavrocordat Maria, Melech Sevasta, Misail, Moisescu Epifania, la monastirea Horezu, Morțun Maria, Moruzi Adela, principesa, Muntenu Eugenia d'Aldullan, Musceleanu Elena, Negoescu, Nenciu, maica Platonida, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Nenovică Elena, Nica Maria, Nicolaidi Constanța, Nicolescu Maia, matróna dela monastirea Horezu, Odobescu Ana, Orenstein Rosalia, Otetelesanu Elena, Pandelescu Ecaterina, Papazoglu Irina, Piculescu Zoița, Pilat Liberté, născută Rosetti, Piteștenu Efimia, soră la monastirea Țigănești, Ploale Amelia, Poenaru-Burdea Sevasta, Polihronie Elena, nasc. Mavrodolu, Popovică Maria, de Popevică Elena, Popescu, maica Teofania, dela monastirea Horezu, Protogheride Paulina, Răctivanu, Rădulescu Sița, Rațiu Emilia, Roman Zinca, Roșca, maica Fevronia, dela monastirea Horezu, Rosenthal M. Bertha, D-șora Rosetti Ana; D-nele: Rosetti Cleopatra, Rosnovanu R. Maria, Rotariu Iulia; D-șora Rudenu Ovid Elisa; D-nele: Salmen, născută Butculescu, Sămbotenu Paulina, Scorțeanu Zoe, Serafina, dela monastirea D'intr'un-Lemn, Sergiu Maria, Severeanu Elena, Sevescu Coralina, Simionescu Elena, Socek

Maria, Solomon Sofia, Stamatescu Elena, Stănescu T. Aritti, Stănescu Cecilia, Stavrichi Maria, Stelea Eufrosina, maică la monastirea Horezu, Stoia Ana, Stoianovică Ióna, soră la monastirea Pasărea, Stoicescu Mirodora, maică la monastirea Horezu, Sturdza Zulnia, Sturdza Cleopatra, Sturdza Zoe, Sulioti I. Eufrosina, Sutz Maria, Sutz Maria, născută Cantacuzino, Tavefta, soră la monastirea Pasărea, Teofana, stariță la monastirea Horezu, Theodorescu, maica Epifania, la monastirea Horezu, Trufanda Elena, Tufelcică Maria, Văcărescu T. Maria, Veron S. Maria, Vilner Natalia, Vlad Teodista, maică la monastirea Horezu, Vlasto, Voinov N. Elisa, Zane Victoria, Zefcari Alecsandrina.

Pești beți. Este lucru obicinuit, ca ómenii să se ametească din când în când; dar ca peșilor, cari-și petrec totă viața în fluiditate, să li se întempe așa ceva, e într'adevăr lucru rar. Cu tóte acestea istoria s'a întemplat în lacul castelului dela Instenburg. O fabrică de bere din apropiere a avut nenorocire cu fabricatul ei și a trebuit să-i dea drumul. Întemplarea a voit, ca acea masă, cam de 300 tone, să ajungă în lacul castelului fără a fi fost mestecată cu apă. Câte-va óre după aceea bijbăia suprafața de pești mari și mici, cari esecutau manevrele cele mai felurite. Cu miile zăceau pe còste, ca și când ar fi voit să-și dormă beția. Alții se învertiau în cercuri repeđi, și érași alții scoteau numai vèrful botului afară din apă, ca și când ar fi vrut să tragă aer. Animalele, în cantitate considerabilă și de mărime fórte felurită, dedeau apei o coloré întunecată și presentaú priveleștea cea mai ciudată. Era și sărbătore pentru popor. Tineri și bétrani, băeți și băete, bărbați și femei, se înarmaseră cu corle, bate, prăjini, rețele etc. și năvaliseră ca nișce corbi flămânđi asupra nenorocitilor locuitori ai apei. Cine știe ce s'ar mai fi întemplat, decât n'ar fi întervenit proprietarul, care a pus capet acelei scene.

Marea clocotindă. În fundul unui șes strimt, închis din tóte părțile de munți înalți, 80 mile spre Sud dela Virginia-City (Nevada), se află un lac, care fierbe. La țărmul acestui lac ajungi peste o colină, care se pare a fi fost odată un vulcan. Cea dintău impresiune, pe care o resimte cine-va uitându-se în fundul căldării, este, că apa e verde. Adăncimea lacului e fórte mare. Decă arunci o piatră în apă, îi poți urmări multă vreme cursul, până dispăre. În tóte anutimpurile este apa fórte fierbinte. Unii s'au convins despre acesta prin diferite experimente. De obicei se aruncă în lac un șerpe atârnat de o sfóră, și după câte-va minute se scóte afară fiert cum se cade. Poporul numește acest lac „Căldarea cu punciú a Satanií.“

Statistică. — *Studenți români la universitățile germăne.* Estragem următoarele cifre dintr'o revistă germăna pentru geografă și statistică: La universitatea Frederic-Guilelm din Berlin (2569 st.) au fost, în semestrul de veră 1878, 11 tineri din România. — La universitatea din Munich (1364 st.) au fost 3 tineri din România — La școala tehnică superióră din Munich (1010 st.) au fost 4 tineri din România. — În Heidelberg (808 st.) 3 Români. — La celelalte universități cifra negermănilor este dată „en bloc“ astfel, încât nu putem ști câți Români au fost. Este însă fórte probabil, că la fiă-care universitate se află cel puțin 3—4 Români. Observăm aci, că între statele orientale, România are mai mulți frecvențanți în Germania.

— *La universitatea din Cernăuți* au fost 223 de ascultători, și adică 179 ordinari și 44 estra-ordinari. Dintre aceștia, 41 pentru theologiă, 103 pentru jurisprudență, 79 pentru filosofă. După naționalitate se împart, cum urmază: 98 Germâni, 54 Români, 38 Rutheni, 31 Poloni, 1 Italian, 1 Ceh.

Modă. — *Sărmanele piserele.* Un diar din Lipsca împărția mai deunăđi că un magazin de mode de acolo primise 32.000 colibri, 800.000 de paseri de apă, 300.000 de părechii de aripi de becace, pentru împodobirea pălărilor de dómne. Notițele de modă din Paris încă au anun-

ciat, că gățela pălăriilor femeiești cu corpuri de paseri a redevenit modernă. Se pare însă, că nu numai Europenele sunt destul de crude pentru a suferi ca să se ucidă atâtea nevinovate păserele pentru o simplă gățelă, ci și femeile negre. Nu va mai ține mult, și sârmanii colibri vor fi cu totul stirpiți. — Când domnia această modă în Europa înainte cu câți-va ani, își rădicase vocea încontra ei ornithologul Dr. Carol Russ în „Lumea Inaripată”. Curând toate diarele germane își împreună glasurile cu al lui, și ori-ce femeie cum se cade se rușina de a mai purta paseri pe pălării. Acum Dr. Russ se roagă erăși de dămne și domnișore, să nu primescă o modă atât de barbară și fără gust, căci într'adevăr n'ar fi spre onoarea dănselor, ca nișce ființe asât de vesele, atât de dragălaşe și tot-deodată atât de folositoare să-și piardă viața pentru un gust trecător și frivol.

Notițe economice. — *Conservarea cartofilor pentru bucătărie.* Bagă gogoșele în cuptor, îndată ce ai scos pânea coptă din el, și lasă-le acolo 5—6 minute. Atunci scote-le și păstrează-le într'un beciu svântat. Prin această operațiune se evaporază o parte din apă, ceea-ce se pôte vedea de acolo, că gogoșele sunt sbircite. Acesta nu strică nimica, de ore-ce sbirciturile dispar după câte-va zile. Operațiunea nimicește și germinii, așadară acei cartofi nu sunt buni de sământat.

— *Apă de pâne pentru bolnavi.* Tae pânea grumbă de casă în felii și prăjește-o pe amândouă părțile. După aceea pune felile prăjite într'o olă de pământ curată, tornă peste ea apă fierbinte, și lasă să se răcescă pe deplin. Atunci străcoră-o printr'o pânză și bea-o rece. Cu permișunea medicului poți să o bei și cu zahar și zémă de alămăe, seú cu vin și zahar.

Gicitură

de Pișta.

Ri, des, ma, he, o, e, no, sa, mil, ghi, mus, li.
Aceste 12 silabe dau 5 cuvinte, ale cărora litere inițiale, cetite de sus în jos ne dau numele unui poet elin, ér literile finale, cetite de jos în sus titlul unui op al lui:

- 1) Un munte în Europa
- 2) Un oraș în Rusia.
- 3) Un meșter zidar.
- 4) Un nume bărbătesc.
- 5) Un munte în Elveția.

Numele celor, ce vor trămite deslegare nimerită, se vor publica.

Bibliografia.

Oh, Bernhard Desrosnes Domnișora Monte-Christo. Part. I, Drama din Scarswood, trad. de I. S. Spatali. Tipografia jurnalului „Haivetz”. A apărut fasciōra 1—9. Acest interesant roman apare regulat în fascicule la 10, 20, 30 ale fii-cărei luni; prețul unei fascicule este de 15 bani pentru totă țera. Ori-ce cerere să se adreseze la traducător, strada Știrbei-vodă, Nr. 56.

La voce d'Italia, țiar italo-român. Organ de liga greco-latina. Director, Enrico Croce. Abonament pe 3 luni, 6 Lei; 6 luni, 12 Lei; un an, 20 Lei. Direcțiunea și administrațiunea se află Calea victoriei, la librăria nouă, Nr. 47, București.

Posta Redacțiunei.

D-lui S. Fl. M., Siveth. Primiți espresiunea simțămintelor noastre de condolență. Vē mulțămim pentru cele trâmise. Urmază epistolă. — D-lui N. G., Galați. Bani ai sosit, împreună cu epistola ta. Mulțămim. Urmază epistolă. — D-lui N. D., Galați. Ni-ai făcut mare bucuria. Iți mulțămim. Urmază epistolă. — D-lui M. L., București. Mulțămim. — D-șorei Eără nume. Pôte cea dintâiu, decât ne permițeti să facem ore-care schimbări. Aveți talent; vē trebue studiu. Cetiți poezi buni! De ce însă anonim? — D-lui Pișta 18. Mulțămim. Scrieți-ne adresa; am vrea să vē scriem înainte de a publica celelalte.

Momente de distracțiune.

Femeia: Bărbate, bărbate! o să-mi pierd încă mințea!! —
Bărbatul: Dămne — ce te bocești atât pentru un așa lucru de nimic.

A. Ași da totul pentru a fi un om renumit, pentru a-mi câștiga un nume, dar cum?! De așa șei măcar cum face cine-va să se vorbescă despre sine — nu șci nici un mijloc?
B. Ba da, — impușcă-te.

Cătră cetitori! Cu numărul viitor se încheie pătrarul de an Octomvre-Decemvre. Învițăm dar pe acei onorați abonați, al căror abonament se încheie cu numărul viitor să bine-voescă a și-l renou din vreme, pentru a nu suferi intrerupere în espedarea foii. Nouilor abonați li se vor trâmite numerii apăruti dela 15 Octomvre a. c. până în momentul abonamentului. Fōea va apărea și de aci încolo cu aceleași condițiuni ca până acum, și va cotinua de a oferii tuturor Romănilor material tot mai interesant și mai instructiv.

Căldura, cu care am fost spriginiiți pân' acum, este o probă evidentă, că s'a simțit lipsa unui țiar de felul „Albinei Carpaților”. Tōte silințele noastre vor tinde a merita și de aci încolo favōrea publicului cetitor, care din parte-și, suntem convinși. încă ne va oferii un sprigin tot crescând!

Redacțiunea și Editura.